

ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ПАРАЋИН
Томе Живановића 10
ОПШТИНА ПАРАЋИН

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРОШИРЕЊЕ ГРОБЉА У ПАРАЋИНУ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Аутор извештаја:

Зоран Вукадиновић, маст. инж. саоб.

„ANDZOR ENGINEERING” d.o.o.
ДРУШТВО ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ,
УРБАНИЗАМ И ЕКОЛОГИЈУ

ИВЕ АНДРИЋА бр. 13, 21000 НОВИ САД
тел/фах: 065/506 80 20

НАРУЧИЛАЦ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	ОУ Општине Параћин Томе Живановића 10 Параћин
ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	„ANDZOR ENGINEERING” d.o.o. ДРУШТВО ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ, УРБАНИЗАМ И ЕКОЛОГИЈУ Нови Сад ИВЕ АНДРИЋА бр. 13 Зоран Вукадиновић, директор
РАДНИ ТИМ	Зоран Вукадиновић, маст. инж. саоб.
	Тамара Васиљевић, спец. инж. зашт. жив. сред.
	Стефана Станисављевић, маст. прост. план.
	Татјана Вујиновић, дипл. инж. арх.

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	5
I - ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА	7
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА	7
1.1. ПОВОД, ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА	7
1.2. ПРЕДМЕТ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА.....	7
1.3. ПОДРУЧЈЕ ОБУХВАТА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	7
1.4. РАЗЛОЗИ ЗА ВРШЕЊЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗРАДУ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	7
1.5. РЕЗУЛТАТИ ВРШЕЊЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	8
1.6. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	8
1.7. ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	9
2. ОБУХВАТ И ГРАНИЦА ПЛАНА	11
3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ КАТАКТЕРИСТИКА, ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА.....	12
3.1 САДРЖАЈ ПЛАНА	12
3.2 ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПЛАНА.....	12
3.3 ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ КАРАКТЕРИСТИКА ПЛАНА	13
3.3.1. ПОДРУЧЈЕ ЗА КОЈЕ СЕ ПРИПРЕМА ПЛАН	13
4. ПЛАНИРАНЕ ПОВРШИНЕ.....	15
5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ СА РАЗМАТРАНИМ ПРОБЛЕМИМА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ	16
6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	18
II - ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	18
1. ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	19
2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СПУ	19
3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	20
4. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА.....	21
III - ОПИС ПРОСТОРА ПРЕДМЕТНОГ ПЛАНА И НЕПОСРЕДНОГ ОКРУЖЕЊА.....	24
1. ПОСТОЈЕЋИ НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА	24
2. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	24
3. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	24
4. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	24
5. ХИДРОГРАФСКИ ПОДАЦИ	24
6. ПОДЕЛА ПРОСТОРА НА КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ЦЕЛИНЕ И НАМЕНА ПОВРШИНА	25
IV - ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	26
1. ПРИКАЗ ПРОЦЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА.....	26
1.1. Утицаји на земљиште и подземне воде.....	26
1.2. Утицаји на површинске воде и отпадне воде	27
1.3. Утицаји у области управљања отпадом	27

1.4. Утицаји на ваздух и комунална бука	27
1.5. Утицаји на природне и предеоне вредности	28
1.6. Утицаји на културно-историјске вредности.....	28
1.7. Утицаји у случају удеса, елементарних непогода и ванредних ситуација	28
2. ПРЕДЛОГ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	29
2.1. Мере заштите вода и земљишта	29
2.2. Мере заштите ваздуха и микроклиматских услова.....	30
2.3. Мере заштите од буке	30
2.4. Мере заштите од нејонизујућег зрачења и услови за трафостаницу	31
2.5. Мере у области енергетске ефикасности и комуналне опремљености.....	32
2.6. Мере у области управљања отпадом	32
2.7. Мере за време извођења радова	32
2.8. Мере заштите зеленила, предеоних карактеристика и амбијенталних вредности	33
2.9. Мере заштите природних и културних добара	35
2.10. Мере заштите у погледу приступачности, саобраћаја и уређења простора	36
2.11. Мере заштите од елементарних непогода, пожара и удеса	36
2.12. Услови којима се површине јавних намена чине приступачним особама са инвалидитетом	37
V - ПРИКАЗ ПОРЕЂЕЊА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	38
1. ПРИКАЗ ПОРЕЂЕЊА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	39
2. НАЧИН НА КОЈИ СУ ВРЕДНОВАНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА.....	51
3. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА	53
VI - СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА.....	56
VII - ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА	56
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА.....	57
2. ПРЕДЛОГ ИНДИКАТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	57
3. МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	57
3.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА.....	57
3.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ	58
3.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	59
3.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ	60
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА	61
5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА.....	61
VIII - ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	61
IX - КОРИШЋЕНА МЕТОДОЛОГИЈА	62
X - ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА.....	63
XI - ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	64
XII - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	65

XIII - ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ.....	65
XIV - ДОКУМЕНТАЦИЈА.....	65

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У складу са чланом 39. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 94/24), усвајање планова и програма чија је израда започета пре ступања на снагу овог закона врши се по прописима који су важили у време њиховог покретања, односно у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10). Имајући у виду да је одлука о изради предметног планског документа и изради стратешке процене донета пре доношења новог закона из 2024. године, поступак стратешке процене утицаја на животну средину се окончава по одредбама наведеног ранијег закона („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10). Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза, да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања.

Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

Стратешка процена утицаја животну средину је процес који, поред принципа, такође интегрише и циљеве одрживог развоја. При томе уважава потребу избегавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље и добробит становништва. Ово интегрисање заштите животне средине се практично обавља у току свих фаза израде плана, и то од дефинисања принципа, визије, циљева, концепције, стратешких опредељења, планских решења, стратешких приоритета и инструментаријум за спровођење. Нарочито је осетљив и важан део у коме се дефинишу критеријуми, мере и правила коришћења, уређења земљишта и простора, као и заштите елемената животне средине.

Као инструмент заштите животне средине стратешка процена је комплементаран поступак са проценама утицаја пројеката, односно објеката. Стратешка процена је претежно квалитативна и заснива се на експертској процени, кроз коју се процењују утицаји који су са становишта трајања дугорочни, а у вези су са циљевима заштите и развоја посматраног простора.

Изради Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину (у даљем тексту: План), приступило се на основу Одлуке о изради Плана - донета је 30. 06. 2022. год. („Службени лист општине Параћин“ бр. 11/2022).

Непосредни повод за израду предметне стратешке процене, односно Извештаја је Решење о приступању изради стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину на животну средину, донето на основу Мишљења надлежног органа број 501-55/2022-V-04, од 14. 06. 2022. године (у даљем тексту: Стратешка процена).

Стручни обрађивач стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину је **„Andzor engineering“ d.o.o. из Новог Сада**. У изради Извештаја ангажовани су експерти за поједине области које разматра стратешка процена утицаја на животну средину, а у циљу добијања што потпунијег и квалитетнијег Извештаја.

Једна од предности израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину

огледа се у томе, што процедура израде Извештаја прати процедуру израде Плана детаљне регулације и пружа могућност ефикаснијег утицаја на планска решења и благовремено достављање евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

I - ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА

1.1. ПОВОД ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА

План детаљне регулације за проширење гробља у Параћину (у даљем тексту: План), израђује се на основу Одлуке о изради Плана - донета је 30. 06. 2022. год. ("Службени лист општине Параћин" бр. 11/2022).

За предметни План, Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину на животну средину израђује се на основу Решења о приступању изради стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину на животну средину, које је донето на основу Мишљења надлежног органа број 501-55/2022-V-04 од 14. 06. 2022. године (у даљем тексту: Стратешка процена).

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак којим се обезбеђују услови за одговарајућу заштиту животне средине у току израде Плана детаљне регулације, односно интегрисање основних начела заштите животне средине у фазе израде и коначног решења са циљем обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја.

1.2. ПРЕДМЕТ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА

Предмет самог поступка вршења стратешке процене чији је коначни резултат предметни Извештај о стратешкој процени на животну средину су планска решења, правила грађења и уређења дефинисана планским документом, мере заштите, као и начин спровођења предметног Плана.

У оквиру стратешке процене разматрано је постојеће стање животне средине на подручју обухваћеном Планом, значај и карактеристике Плана, карактеристике утицаја планираних садржаја на микро и макро локацију у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја плана на животну средину, а узимајући у обзир планиране намене.

1.3. ПОДРУЧЈЕ ОБУХВАТА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Укупна површина обухваћена Планом износи 8,24 ha и у потпуности представља површину јавне намене. Сам обухват Плана представља и подручје обухвата Стратешке процене.

1.4. РАЗЛОЗИ ЗА ВРШЕЊЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗРАДУ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Разлози за вршење стратешке процене утицаја су сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину, који могу настати као последица планом предвиђених интервенција у простору, као и дефинисање мера за спречавање, смањење, ублажавање или отклањање негативних утицаја на минимум.

У оквиру стратешке процене разматраће се постојеће стање животне средине на подручју обухвата Плана, осетљивост простора, карактеристике и значај планских решења, као и природа, интензитет, просторни обухват и трајање могућих утицаја на животну средину. Посебно ће се анализирати утицаји планираних садржаја на непосредно и шире окружење, као и друга релевантна питања заштите животне средине, у складу са критеријумима за утврђивање могућих значајних утицаја плана.

Извештајем о стратешкој процени биће предложене одговарајуће мере заштите, услови и смернице за спровођење планских решења, у циљу обезбеђења одрживог коришћења простора и очувања квалитета чинилаца животне средине.

1.5. РЕЗУЛТАТИ ВРШЕЊЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Резултати стратешке процене утицаја представљају значајну стручну основу за преиспитивање и, по потреби, редефинисање планских концепција и решења, као и за доношење одлука у планском поступку које су најповољније са становишта заштите животне средине. Истовремено, резултати стратешке процене омогућавају дефинисање одговарајућих мера заштите животне средине и услова које је потребно применити у фази спровођења Плана. У овом случају, ова два процеса теку паралелно, те стратешка процена у току израде нацрта плана врши утицај на формирање планских решења.

У циљу изналажења оптималних планских решења, у поступку стратешке процене коришћена је релевантна информациона, аналитичка и студијска документација, услови и мишљења надлежних органа и организација, важећа планска и друга документација, као и сви расположиви подаци и информације од значаја за простор у обухвату Плана.

1.6. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена се ради на основу:

- Решења о приступању изради Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину на животну средину, које је донето на основу Мишљења надлежног органа број 501-55/2022-V-04 од 14. 06. 2022. године;
- Закон о планирању и изградњи ("Сл. гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - испр, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21, 62/23 и 91/25);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 94/24-др. закон);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ бр. 94/24);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ бр. 94/24);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“ бр. 109/25);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ бр. 51/25);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“ бр. 96/21);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“ бр. 112/15);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“ бр. 102/10);

- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС“ бр. 31/12);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон, 6/20 и 35/21-др. пропис);
- Уредба о Листи пројеката за које је обавезна процена утицаја на животну средину, Листи пројеката за које постоји обавеза подношења захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ бр. 106/25)
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14, 95/18 - др. закон, 40/21, 35/23 - др. закон, 62/23, 94/24 и 109/25 - др. закон);
- Закон о гасу („Службени гласник РС“ бр. 109/25)
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС“ бр. 18/24)
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“ бр. 95/24)
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, бр. 56/10, 93/19, 39/21 и 65/24),
- Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС“ бр. 17/17)

1.7. ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Плански основ за израду плана:

- **План генералне регулације насељеног места Параћин** („Сл. лист општине Параћин“, бр. 10/11, 7/18 и 10/23).

“2.1.3.1. ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ

ПОСЕБНА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА НА ПОВРШИНАМА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

ОБЈЕКТИ КОМУНАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ

ГРОБЉА - На подручју плана постоје три локације гробља: градско гробље, гробље "Главица" и гробље "Текија".

Градско гробље се налази северозападно од градског центра. Са планираним проширењем, ово гробље обухвата површину од 20,50 ха.

Услови за уређење:

- обезбедити заштитну зону (појас) према осталим функцијама подизањем оgrade (зелене или комбиноване),
- уређење гробља, комуникација, гробних места, зеленила и пратећих садржаја, мора бити за ранг градског гробља.

Гробље "Текија" (4,5 ха) налази се југоисточно од градског центра. Капацитет локације, положај у односу на гравитационо подручје и саобраћајна повезаност су предности које треба користити за планирано уређење и опремање локације на нивоу градског гробља.

Услови за уређење гробља:

- потребно је утврдити оптималну организацију и фазност реализације,
- за реализацију ове локације потребно је урадити процену утицаја и уградити мере заштите предвиђене пратећом документацијом.

Гробље "Главица" (1,30 ha) смештено у КО Главица, која је и гравитационо подручје.

ПРЕГЛЕД ЛОКАЦИЈА ГРОБАЉА

Гробље	Постојећа површ. [ha]	Проширење [ha]	Укупна површина [ha]
Градско гробље	9,50	11,00	20,50
Гробље "Текија"	0,50	4,00	4,50
Гробље "Главица"	0,70	0,60	1,30
Укупна површина	10,70	15,60	26,30

Правила уређења за гробља утврђују се за неизграђене делове гробља.

Уређење подразумева: формирање гробних парцела/гробних места, формирање и уређење колских и пешачких саобраћајница и прилазних путева; уређење пешачких (трг) и зелених површина, оградивање гробља.

Садржај гробља одређује се према величини, могућностима и потребама насеља. Око гробља подићи заштитно зеленило (живу ограду или линеарно зеленило). Потребно је опремити локацију недостајућим, а потребним пратећим садржајима.

Организацију површине предвиђене за проширење урадити према савременим урбанистичким захтевима поштујући еколошко-санитарне услове.

Правила грађења за гробља утврђују се:

- за изградњу објеката на неизграђеном делу гробља,
- за легализацију објеката који немају грађевинску дозволу,
- за реконструкцију постојећих објеката.

Под објектима на гробљима подразумевају се:

1. гробне парцеле,
2. гробна места,
3. капеле (боксони),
4. колске и пешачке саобраћајнице и прилазни пут,
5. пешачки трг,
6. други објекти (верски, сале за парастосе, економски, продавнице цвећа и погребне опреме и други објекти за вршење погребне делатности),
7. зелене површине,
8. ограда гробља,
9. розаријум,
10. колумбаријум,
11. крематоријум.

Правила грађења за наведене објекте на гробљима су:

1. Облик и величина гробних парцела одређује се на основу просторних услова и функционалних захтева.
2. Минимална ширина пешачких стаза које деле гробне парцеле је 1,20 m.
3. Колске саобраћајнице (прилазни пут) димензионишу се према категорији

пута и рангу насеља, с тим што је минимална ширина коловоза 5,0 m, а изузетно минимално 2,5 m за сеоска гробља, када се прилаз утврђује преко пољског, односно некатегорисаног пута.

4. Габарит, облик и положај капеле и других објеката одређује се према просторним могућностима, функционалним захтевима (повезивање за колски и пешачки саобраћај) и рангу и потребама насеља.

5. У случају када се гробље граничи са стамбеним објектима, приликом одређивања положаја гробних парцела на неизграђеном делу гробља, ивица парцеле мора бити удаљена минимално 25,0 m од најближег постојећег или планираног стамбеног објекта. Простор између гробне парцеле и границе гробља има улогу заштитног зеленог појаса и мора се озеленити високом вегетацијом.

6. Ограда комплекса према јавном путу је пуна или транспарентна, са висином прописаном за индустријске објекте, а према неизграђеном земљишту је транспарентна са пуним парпетом висине 0,9 m и укупном висином која је одређена за стамбене или индустријске објекте у зависности од намене неизграђеног земљишта. Могуће је са унутрашње стране засадити вегетативну ограду (тује или жива ограда).

2.3. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

У складу са Законом о планирању и изградњи, спровођење овог Плана генералне регулације врши се:

НОВИМ ПЛАНСКИМ И УРБАНИСТИЧКО-ТЕХНИЧКИМ ДОКУМЕНТИМА

А) ПЛАНОВИ ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Планови детаљне регулације могу да се раде за све зоне у обухвату плана, уколико се за то укаже потреба, а обавезно се ради за:

1 - Блок око Поште – између улица: Бранка Крсмановића, Његошеве, С. Марјановића „Белца“ и Светозара Марковића.

2 - Гробље „Текија“

3 - Ново гробље „7. Јули“

4 - Комуналну зону- дистрибутивни центар

5 - Пружни прелаз „Жабаре“

6 - Пружни прелаз „Данково“

7 - Пружни прелаз „Рибница“

8 - Део централне зоне

9 - Обилазницу (у обухвату овог ПДР-а је цела траса обилазнице са првим редом парцела дуж трасе до границе ПГР-а, уз могућу фазну реализацију).“

Полазни основ за израду Стратешке процене представља и Нацрт ПДР за проширење гробља у Параћину.

2. ОБУХВАТ И ГРАНИЦА ПЛАНА

Границом Плана обухваћено је подручје проширења гробља са непосредним окружењем неопходним за његово саобраћајно повезивање са постојећим и планираним саобраћајницама и заштити.

Границом плана обухваћене су катастарске парцеле бр. 3227/1, 3222/2, 3222/3, 3222/1, 3221, 3220, 3223/1, 3223/2, 3223/3, 3224/1, 3224/2, 3224/3, 3224/4, 3225/2, 3219/1 и делови катастарских парцела бр. 6069/1, 3215, 6067/2, 6052/1, 3213/1, 3214/1, 6139, 3186/1, 3185/2, 3185/7 и 3185/3, све КО Параћин.

Површина обухваћена Планом износи око 8,2 ha.

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ КАТАКТЕРИСТИКА, ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

3.1 САДРЖАЈ ПЛАНА

План је урађен у складу са Законом о планирању и изградњи, Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената просторног и урбанистичког планирања, као и другим прописима који непосредно или посредно регулишу ову област и садржи следеће:

- ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

- ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

- I ОПШТИ ДЕО
- II ПЛАНСКИ ДЕО
- 1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА
- II ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

- ГРАФИЧКИ ДЕО

- АНАЛИТИЧКО ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА

Генерално, садржај Нацрта у односу на то шта се у Стратешкој процени обрађује представљају:

- Подручје за које се припрема план,
- Постојећа намена и начин коришћења земљишта,
- Усклађеност са другим плановима и степен утицаја,
- Приказ основних карактеристика садржаја и циљева плана.

3.2 ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПЛАНА

Постојеће Градско гробље у Параћину готово да је попуњено, те је због тога неопходно проширење у оквиру обухвата Плана.

Општи циљ израде Плана је спречавање стихијског сахрањивања кроз стварање планског основа, са дефинисаним правилима и условима за изградњу, уређење, заштиту животне средине и коришћење земљишта за све намене у подручју разраде, у складу са планским документима вишег реда, важећим законима и прописима и условима надлежних институција.

Основни циљеви Плана који се у контексту вршења процеса стратешке процене могу посматрати као посебни циљеви су:

- провера просторних могућности за реализацију планираних садржаја;
- усклађивање планираних интервенција са условима надлежних јавних предузећа и институција;
- утврђивање правила уређења и грађења у оквиру комплекса гробља;
- потпуно опремање локације свим видовима инфраструктуре уз примену техничких

мера које обезбеђују заштиту непосредног окружења;

- адекватна заштита животне средине и заштита природних вредности, у складу са принципима одрживог развоја;
- дефинисање одговарајућих мера заштите од пожара и других елементарних непогода.

3.3 ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ КАРАКТЕРИСТИКА ПЛАНА

3.3.1. ПОДРУЧЈЕ ЗА КОЈЕ СЕ ПРИПРЕМА ПЛАН

Постојеће Градско гробље у Параћину налази се северозападно од градског центра, између аутопута Е-75 и железничке пруге Параћин-Поповац. Обухвата површину од око 13,5 ха која је углавном попуњена. Изменама ПГР проширење овог гробља планирано је у непосредној близини, на површини од око 5,5 ха.

Слика 1. Обухват Плана

Планом генералне регулације предметно подручје је дефинисано као површина јавне намене - гробље (комуналне делатности).

4. ПЛАНИРАНЕ ПОВРШИНЕ

Укупна површина обухваћена Планом износи 8,24 ха и у потпуности представља површину јавне намене.

Табела 1. Планиране површине

Намена	Површина (ha)	% у односу на површину границе Плана
Простор за сахрањивање	1,97	23,9
Простор за објекте у функцији гробља	0,11	1,3
Саобраћајне површине	3,63	44,0
Зелене површине	2,53	30,8
Укупно површине јавних намена:	8,24	100,0

5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ, СА РАЗМАТРАНИМ ПРОБЛЕМИМА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ

Стање животне средине на посматраном подручју условљено је природним карактеристикама терена, постојећим начином коришћења земљишта, степеном инфраструктурне опремљености простора, као и утицајима из непосредног и ширег окружења. Предметни простор се, према постојећем начину коришћења, претежно користи као пољопривредно земљиште, док је планом вишег реда дефинисан као површина јавне намене – гробље.

У границама предметног Плана не налазе се мерна места за систематско праћење квалитета појединих чинилаца животне средине. Због тога су у оквиру стратешке процене као полазна основа коришћени расположиви подаци о стању простора, подаци надлежних институција, услови имаоца јавних овлашћења, карактеристике локације, као и процена осетљивости простора у односу на планирану намену.

Имајући у виду карактер предметног плана, као области животне средине које могу бити изложене негативном утицају издвајају се пре свега: **подземне и површинске воде, земљиште, управљање отпадом, зелене површине и амбијенталне вредности простора, културно-историјске вредности, као и питања заштите од пожара, удеса и других ванредних ситуација**. У том смислу, тежиште анализе није на општим урбаним утицајима, већ на оним аспектима који су непосредно везани за намену простора – проширење градског гробља.

Са аспекта **заштите вода**, посебно су значајни услови за контролисано снабдевање водом, организовано одвођење отпадних и атмосферских вода и спречавање загађивања подземних и површинских вода. На простору обухвата Плана не постоји изграђена јавна водоводна мрежа, нити изграђена фекална и атмосферска канализациона мрежа у надлежности ЈКП „Црница“ Параћин, што представља једно од кључних ограничења постојећег стања. Најближи водоток у близини обухвата Плана је Кнеселачки поток, који припада сливу Велике Мораве, док на самом простору обухвата нема сталних или повремених водотока. С обзиром на планирану намену, питање одвођења отпадних и атмосферских вода, као и заштите подземних вода, представља једно од најважнијих питања заштите животне средине у овом Плану.

Са аспекта **заштите земљишта**, осетљивост простора проистиче из постојеће намене земљишта и чињенице да се ради о простору који се до сада користио као пољопривредно земљиште, а који је планиран за нову јавну намену – проширење гробља. У том смислу, потенцијални утицаји на земљиште могу бити везани за земљане радове, изградњу саобраћајних и других површина, формирање гробних места, као и за функционисање комплекса уколико се не обезбеде адекватне мере заштите. Посебан значај имају услови који се односе на дубину сахрањивања, одвођење вода, спречавање инфилтрације штетних материја и контролисано коришћење простора у складу са санитарно-хигијенским захтевима.

У области **управљања отпадом**, имајући у виду намену комплекса, могу се очекивати пре свега комунални отпад, зелени отпад, отпад од уређења и одржавања гробних места, као и отпад који настаје у функционисању пратећих објеката у оквиру комплекса гробља. Поред отпада у фази коришћења, у фази извођења радова може настајати и грађевински отпад. Због тога је неопходно обезбедити организовано сакупљање, разврставање, привремено складиштење и предају отпада овлашћеним оператерима, уз јасно дефинисане просторе за смештај посуда и контејнера и услове њиховог одржавања. Ово

питање је посебно важно јер је у непосредној вези са заштитом земљишта, вода, санитарним условима и укупним квалитетом простора.

Када је реч о **квалитету ваздуха**, с обзиром на карактер планиране намене, не очекују се значајни трајни негативни утицаји типични за производне или интензивно саобраћајне зоне. Утицаји на ваздух могу се јавити пре свега у фази реализације, кроз емисију прашине и издувних гасова од грађевинске механизације и транспортних средстава, као и локално током коришћења комплекса услед саобраћаја посетилаца и службених возила. Зато су у плану предвиђене мере које се односе на формирање зелених површина, примену енергетски ефикасних решења и контролисано коришћење простора. Подаци о квалитету ваздуха за шири простор Параћина указују да се локални проблеми могу јављати повремено, али овај План, по свом карактеру, не представља значајан нови извор аерозагађења.

У области **зелених површина и амбијенталних вредности**, простор има посебан значај јер се ради о гробљу као зеленој површини специјалне намене. Зеленило у оваквим комплексима има вишеструку функцију: санитарно-хигијенску, микроклиматску, заштитну, амбијенталну и естетску. У постојећем стању на предметном простору не постоји уређен систем зелених површина у функцији будућег комплекса, па је један од важних задатака Плана формирање заштитног зеленог појаса, дрвореда, амбијенталног и декоративног зеленила, као и уређење слободних површина у складу са специфичном наменом простора. Ово је посебно важно са аспекта заштите од ветра, јаке осунчаности, визуелног обликовања простора и очувања достојанственог карактера комплекса гробља.

Са аспекта **заштите природних вредности**, у просторном обухвату предметног Плана нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, а предметно подручје се не налази у обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже Републике Србије. Ипак, и у таквим условима неопходно је планирати и спроводити мере очувања и унапређења зеленила, избегавати примену инвазивних и алергених врста и обезбедити уређење простора на начин који неће нарушити постојеће природне вредности ширег подручја.

У погледу **културно-историјских вредности**, на предметном простору нису евидентирана заштићена културна добра, али је, у складу са прописима, потребно обезбедити поступање у случају евентуалног наилаaska на археолошке остатке или друге налазе током земљаних радова. Из тог разлога су у плану и СПУ дефинисани услови који се односе на обавезу прекида радова и обавештавања надлежне установе заштите уколико се током реализације открију налази од могућег културно-историјског значаја.

Планом су разматрана и питања **заштите од пожара, елементарних непогода, техничко-технолошких удеса и других ванредних ситуација**. Ова питања су од значаја због планираних објеката у функцији гробља, инфраструктурних система, интерних саобраћајница и укупног начина коришћења простора. У том смислу, планом су дефинисани услови проходности простора, приступа објектима, могућност формирања хидрантске мреже, као и општи услови заштите од пожара и других несрећа, у складу са техничким прописима и условима надлежних институција.

Имајући у виду све наведено, може се закључити да су у предметном Плану као најосетљивије области са становишта заштите животне средине препознате: **заштита вода, заштита земљишта, управљање отпадом, уређење и очување зелених површина, поступање у односу на културно-историјске вредности и превенција акцидентних ситуација**. У складу с тим, у Плану и Извештају о стратешкој процени дефинисане су мере и услови којима се потенцијални негативни утицаји могу предупредити, ограничити и свести на прихватљив ниво.

6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У току израде Плана одржано је више састанака радног тима са представницима појединих јавних предузећа, а обављане су и консултације са представницима надлежних организација и органа. Такође, прибављени су и сви неопходни услови. Консултације је било неопходно спроводити не само зато што то Закон налаже, већ и зато што је простор обухваћен ПДР веома специфичан.

Услови свих надлежних органа и организација, као и сугестије консултованих органа, испоштовани су при изради ПДР и уграђени у одговарајућа планска решења.

За потребе израде предметног Плана прибављени су услови:

- Услови Телеком Србија, број 284054/2-2024 од 26. 06. 2024. године
- Услови Србијагас, број 06-01-11/2033/1 од 16. 07. 2024. године
- Услови ЈВП Србијаводе, водопривредни центар „Морава” Ниш, бр. 6603/1 од 03. 07. 2024. године
- Услови Транснафта, број 7427/1-2024 од 03. 07. 2024. године
- Решење о условима Завода за заштиту споменика културе Крагујевац, број 1848/-02/1 од 11. 07. 2024. године
- Услови Инфраструктура Железнице Србије, број 3/2024-1149 од 28. 06. 2024. године
- Услови Електродистрибуција Јагодина, број 2541200-D.09.07.-294166/2-2024 од 15. 07. 2024. године
- Услови „Електромрежа Србије”, број 130-00-UTD-003-780/2024-002 од 05. 07. 2024. године
- ЈКП Црница Параћин, број 1211/24 од 05. 07. 2024. године
- Услови ЈП Путеви Србије, број 953-14077/24-1 од 22. 07. 2024. године
- Услови ЈП Путеви Србије, бр. 953-14077/24-1 од 22. 07. 2024. године
- Мишљење ЈП Путеви Србије, број 953-14077/24-3 од 21. 11. 2024. године
- Преписка путем електронске поште између Инвеститора, Обрађивача Плана и ЈП Путеви Србије.
- Услови МУП - Сектор за ванредне ситуације, број 217-1406/24 од 01. 08. 2024. године
- Услови Министарства заштите животне средине, број 002148800 2024 од 12. 07. 2024. године
- Услови Министарства одбране - Управа за инфраструктуру, број 11377-2 од 06. 08. 2024. године
- Решење Завода за заштиту природе Србије, 03 бр. 021-3996/2 од 21. 11. 2024. године
- ЈП Путеви Србије, електронска преписка, 10. 03. 2026. године, у вези са коригованом ситуацијом Идејног решења које је саставни део ПДР-а (достављено мејлом 27. 11. 2025. године)

II - ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Циљ Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног ПДР је да сагледа могуће значајне негативне утицаје планских решења на квалитет животне средине и пропише одговарајуће мере за њихово смањење, односно довођење у границе прихватљивости дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати планом предвиђене активности.

Код израде ПДР, већина општих циљева везана је за планска документа вишег реда и услове који они диктирају, док су посебни циљеви више везани за захтеве инвеститора, специфичности обухваћеног простора, потребу уклапања са околним садржајима и др.

1. ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Дефинисањем општих циљева Стратешке процене утицаја поставља се оквир за њихову даљу разраду кроз дефинисање посебних циљева и избор индикатора којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне.

Са становишта дугорочне организације коришћења, уређења и заштите простора, концепт одрживог развоја представља стратешку активност којом се дефинишу плански принципи и критеријуми заштите, средства и развој инструмената заштите животне средине. Концепт одрживог развоја простора у обухвату Плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе кроз усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима.

Стратешка процена као интегрални део предметног Плана детаљне регулације подржава опште циљеве постављене плановима вишег реда, а засноване на принципима одрживог развоја:

- унапређење квалитета ваздуха
- смањење буке
- заштита и очување квалитета површинских и подземних вода и заштита од вода
- заштита и одрживо коришћење земљишта
- заштита и одрживо коришћење природних вредности, ресурса и предела
- унапређивање стандарда живота и здравља становништва
- одрживо управљање отпадом
- јачање институционалне способности за заштиту животне средине
- превенција и санација за активности које могу да изазову већи еколошки ризик и
- интегрисање заштите животне средине у секторе планирања, пројектовања и изградње.

Општи циљеви Стратешке процене, који се заснивају на вредновању и процени могућих утицаја на животну средину до којих може доћи имплементацијом Плана, су:

1. обезбеђивање стандарда грађења и комуналног опремања у складу са принципима заштите животне средине, уз адекватну земљишну политику;
2. рационално коришћење природних ресурса;
3. одрживо управљање отпадним материјама;
4. примена адекватних мера заштите природних ресурса посебно воде и земљишта од загађења током реализације и функционисања планираних садржаја;
5. поштовање свих предвиђених мера заштите од акцидената.

Приликом израде планова, већина општих циљева везана је за планска документа вишег реда и услове које они диктирају, док се посебни циљеви дефинишу за конкретни разматрани простор, а односе се на специфичност, намену површина и др.

2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СПУ

Посебни циљеви стратешке процене произилазе из специфичности обухваћеног простора, сагледавања постојећег стања у непосредном окружењу и уклапања са околним садржајима, анализе стања и приоритета за решавање еколошких проблема у складу на подручју ПДР са општим циљевима и начелима заштите животне средине уз уважавање даљих потреба будућих корисника предметног простора у складу са принципима одрживог развоја.

Када је реч о стратешкој процени утицаја на животну средину за предметно планско подручје, посебни циљеви би били фокусирани на специфичне изазове и потенцијалне утицаје повезане са овом врстом комуналних објеката- гробља. Сходно тој специфичности посебни циљеви стратешке процене су:

- А. Заштита подземних и површинских вода
- Б. Очување квалитета земљишта
- В. Управљање отпадним материјама специфичним за гробља
- Г. Усаглашавање са културно-историјским вредностима
- Д. Превенција од могућих акцидентата

Ови циљеви помажу да се осигура да гробље буде изграђено и управљано на начин који минимизира негативне утицаје на животну средину, прилагођавајући се локалним условима и потребама заједнице.

3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА

У погледу законске регулативе у Србији је донет Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 37/2011) којим се прописује национална листа индикатора заштите животне средине. Правилником којим је прописана Национална листа индикатора заштитне средине, структура података је подељена према категоријама у тематске целине: 1) ваздух и климатске промене; 2) воде; 3) природа и биолошка разноврсност; 4) земљиште 5) отпад; 6) бука; 7) нејонизујуће зрачење; 8) шумарство, лов и риболов; 9) одрживо коришћење природних ресурса; 10) привредни и друштвени потенцијали и активности од значаја за животну средину; 11) међународна и национална законска регулатива, као и мере (стратегије, планови, програми и споразуми), извештаји и остала документа и активности из области заштите животне средине; 12) субјекти система заштите животне средине.

За сваки од посебних циљева СПУ одређени су индикатори у складу са Националном листом индикатора заштите животне средине, као и специфичним захтевима и планираним садржајима у оквиру планског подручја. Како је адекватан избор индикатора значајан како за утврђивање стања животне средине пре реализације Плана, тако и за праћење стања после реализације Плана, потребно је избор индикатора извршити међу оним које локална заједница перманентно прати.

У случају недостатка индикатора, и одређени параметри који се прате могу указати на стање или промене.

Табела 2. Упоредни преглед посебних циљева Стратешке процене и индикатора

Посебни циљеви стратешке процене	Индикатори
А. Заштита подземних и површинских вода	Квалитет подземних вода; Квалитет површинских вода; Загађене (непречишћене) отпадне воде
Б. Очување квалитета земљишта	Квалитет земљишта; Промена намене земљишта; Контаминирани и деградиране површине
В. Управљање отпадним материјама специфичним за гробља	Укупна количина произведеног отпада; Производња отпада према врсти; Количина издвојено прикупљеног, поновно искоришћеног и одложеног отпада
Г. Усаглашавање са културно-историјским вредностима	Број и статус културних добара на подручју утицаја; Режији заштите културних добара; Услови надлежног завода за заштиту споменика културе
Д. Превенција од могућих	Број акцидентних ситуација; Локалитети са повећаним

Посебни циљеви стратешке процене	Индикатори
акцидентата	ризиком од удеса; Постојање мера и планова заштите од удеса и ванредних ситуација

Избор индикатора извршен је у складу са Националном листом индикатора заштите животне средине, прилагођено специфичностима планског подручја и намени простора. За потребе овог Извештаја издвојени су индикатори који су непосредно применљиви на процену утицаја проширења гробља на воде, земљиште, управљање отпадом, заштиту културно-историјских вредности и превенцију акцидентних ситуација

Наведени индикатори дефинисани су у контексту оцене ефеката планских решења. Стратешка процена је плански оријентисан документ који разматра планска решења као основ за реализацију циљева одрживог развоја и заштите животне средине.

Имајући у виду да Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину нису дате јасне смернице за утврђивање посебних просторних индикатора, обрађивач Стратешке процене сматра да су претходно издвојени индикатори релевантни за дати простор као такви, нарочито с обзиром на то да ови индикатори јесу део јединственог националног Информационог система о животној средини.

Наведени индикатори су издвојени у сврху праћења реализације планских, а не технолошких решења.

4. КОПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде стратешке процене утицаја и на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања. Истиче се и то да је Стратешка процена делимично интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама.

Да би била потпуно интегрисана процедура израде Стратешке процене треба да се преплиће са процедуром израде планова или програма.

У наредној табели приказана је веза између фаза израде Плана и СПУ

Табела 3. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја

ИЗРАДА ПЛАНА	ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)

Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза – пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда материјала за рани јавни увид Плана	Узајамни утицај ових фаза	СПУ планског документа на животну средину (анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама...) – формулисање Извештаја о стратешкој процени
Израда Нацрта Плана		
Стручна контрола Нацрта Плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација
Јавни увид у Нацрт Плана	Узајамни утицај ове две фазе – у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештај о СПУ
Доношење Плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештај о СПУ	Оцена и сагласност на Извештај од стране надлежног органа
Спровођење Плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

Циљеви стратешке процене су, с обзиром на истовремену тј. паралелну израду ова два документа, у потпуности усаглашени са циљевима Плана.

У даљем вредновању коришћени су следећи посебни циљеви Стратешке процене:

- А. Заштита подземних и површинских вода
- Б. Очување квалитета земљишта
- В. Управљање отпадним материјама специфичним за гробља
- Г. Усаглашавање са културно-историјским вредностима

Д. Превенција од могућих акцидентата.

Табела 4. Компатибилност посебних циљева Плана и посебних циљева стратешке процене

Р. бр.	Посебни циљев Плана	А	Б	В	Г	Д
1.	Провера просторних могућности за реализацију планираних садржаја	+	+	0/+	+	+
2.	Усклађивање планираних интервенција са условима надлежних јавних предузећа и институција	+	+	+	+	+
3.	Утврђивање правила уређења и грађења у оквиру комплекса гробља	+	+	+	+	+
4.	Потпуно опремање локације свим видовима инфраструктуре уз примену техничких мера које обезбеђују заштиту непосредног окружења	+	+	+	0/+	+
5.	Адекватна заштита животне средине и заштита природних вредности, у складу са принципима одрживог развоја	+	+	+	+	+
6.	Дефинисање одговарајућих мера заштите од пожара и других елементарних непогода	0/+	0/+	0/+	0	+

Легенда:

+ – циљеви су међусобно компатибилни

0/+ – делимична компатибилност / посредна повезаност

0 – нема значајније директне повезаности

Анализа компатибилности показује да су посебни циљеви Плана у највећој мери усклађени са посебним циљевима стратешке процене утицаја на животну средину. Најизраженија компатибилност уочава се код циљева који се односе на усклађивање планираних интервенција са условима надлежних институција, утврђивање правила уређења и грађења, инфраструктурно опремање простора и обезбеђивање адекватне заштите животне средине, јер ови циљеви непосредно доприносе заштити вода и земљишта, правилном управљању отпадом, очувању културно-историјских вредности и превенцији акцидентних ситуација.

Делимична компатибилност присутна је код циљева који посредно утичу на поједине аспекте заштите животне средине, као што су провера просторних могућности и мере заштите од пожара и елементарних непогода.

На основу извршене анализе може се закључити да су циљеви Плана и циљеви стратешке процене међусобно усклађени и да обезбеђују одговарајући основ за реализацију планских решења уз примену мера заштите животне средине.

III - ОПИС ПРОСТОРА ПРЕДМЕТНОГ ПЛАНА И НЕПОСРЕДНОГ ОКРУЖЕЊА

1. ПОСТОЈЕЋИ НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА

Предметно подручје користи се као пољопривредно земљиште.

2. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Општина Параћин има одлике умерено континенталне климе са хладним зимама и топлим летима, између којих су свежије јесени и влажнија пролећа. Средња годишња температура износи 11,5 °C. Средње месечне температуре ваздуха се крећу од -0,8 °C у јануару до 22,2 °C у јулу.

3. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Прилаз локацији је врло неуслован. Омогућен је преко некатегорисаних путева.

У контактном подручју границе плана пролази траса државног пута, и то у складу са Уредбом о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, бр. 87/23 и 24/24):

- Државни пут IА реда број А1: државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Северном Македонијом (гранични прелаз Прешево), деоница број А1085, од чвора број А142 петља Ћуприја, до чвора број А143 петља Параћин.

4. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

У оквиру обухвата Плана налази се изграђен кабловски вод СН и то од ТС 110/10 kV/kV „Параћин 3“ (122002) до ЗТС 10/0.4 kV/kV „Југопетрол аутопут“ пројектоване снаге 1x630 kVA (122190), са инсталисаним једним енергетским трансформатором (ЕТ) снаге 250 kVA, једним средњенапонским блоком (СН) и једним нисконапонским (НН) блоком.

На предметној локацији налази се и НН подземни кабловски вод који је положен из бивше касарне ка војном магацину и пролази испод аутопута.

На предметној локацији постоји ТК инфраструктура.

У обухвату предметног Плана, у надлежности ЈП „Србијагас“ изграђена је и у функцији: дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских цеви максималног радног притиска (MOP) 4 bar, пречника DN 90 mm.

У овом делу насеља у Параћину не постоји изграђена водоводна мрежа, као ни изграђена фекална и атмосферска канализациона мрежа која би била у надлежности ЈКП „Црница“ Параћин.

На самој парцели 3215 - бивша касарна 7. Јули постоји интерна водоводна и мрежа фекалне канализације, како је ЈКП „Црница“ Параћин корисник (по одлуци о давању на управљање и коришћење објекта који су у јавној својини општине Параћин).

5. ХИДРОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Најближи водоток у близини обухвата Плана је Кнеселачки поток који припада сливу реке Велике Мораве - водно подручје Морава.

На простору обухвата Плана нема сталних или повремених водотока.

6. ПОДЕЛА ПРОСТОРА НА КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ЦЕЛИНЕ И НАМЕНА ПОВРШИНА

Концепција просторног уређења базирана је на смерницама планова ширег подручја и садржајно шири концепт урбанистичког решења досадашње планске документације за овај простор.

Простор у обухвату плана је у целости намењен површинама јавне намене:

- типична целина "А" – **гробље** – простор за сахрањивање,
- типична целина "Б" – **комунални објекти** – простор за објекте у функцији гробља и
- саобраћајне површине.

IV - ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих. Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати Планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

У поступку стратешке процене могућих утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, планска решења су вреднована у односу на:

- природне карактеристике, постојеће стање и услове у простору;
- створене вредности, постојећу намену и досадашњи начин коришћења простора и планирано уређење;
- стање комуналне опремљености и уређености простора;
- услове надлежних институција добијених у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеве планских докумената вишег хијерархијског нивоа и циљеве предметног планског документа.

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Плану, при чему је акценат стављен на анализу планских решења по областима, која доприносе заштити и подизању квалитета животне средине на посматраном простору и у непосредном окружењу.

Планом предвиђене активности које могу имати значајне утицаје на животну средину односе се пре свега на уређење простора за сахрањивање, изградњу и функционисање објеката у функцији гробља, изградњу интерних саобраћајних и пешачких површина, инфраструктурно опремање простора, управљање отпадом, одвођење отпадних и атмосферских вода, као и формирање заштитног зеленила. С тим у вези, процена могућих утицаја врши се у односу на чиниоце животне средине и посебне циљеве стратешке процене.

1. ПРИКАЗ ПРОЦЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА

Анализирајући предметно подручје и планирану намену простора, извршена је идентификација и карактеризација могућих утицаја планских решења са становишта угрожавања животне средине, природних ресурса и створених вредности. Процена утицаја Планом предвиђених решења на животну средину извршена је квалитативном анализом и евалуацијом могућих утицаја, са циљем утврђивања њиховог значаја према критеријумима прописаним Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

1.1. Утицаји на земљиште и подземне воде

С обзиром на намену простора, један од најзначајнијих аспеката заштите животне средине односи се на могуће утицаје на земљиште и подземне воде. Потенцијални утицаји могу настати као последица сахрањивања, распада органске материје, инфилтрације загађујућих материја у тло, као и услед неадекватног одвођења отпадних и атмосферских вода.

Утицаји на подземне воде могу се огледати у:

- контаминацији од разградње органског материјала;

- могућој микробиолошкој контаминацији;
- хемијској контаминацији од материјала који се користе у гробницама и пратећој опреми.

Утицаји на земљиште могу се огледати у:

- променама у саставу земљишта;
- локалном погоршању његових физичких и хемијских својстава;
- дуготрајној деградацији земљишта уколико се не примењују одговарајуће мере заштите.

Посебан значај има чињеница да у ширем смислу реализација планских решења мора бити условљена обезбеђивањем санитарно-техничких и хидротехничких услова којима се спречава директно или индиректно загађивање земљишта и подземних вода.

1.2. Утицаји на површинске воде и отпадне воде

Иако на простору обухвата Плана нема сталних или повремених водотока, најближи водоток у близини обухвата је Кнеселачки поток који припада сливу Велике Мораве. Утицаји на површинске воде могу настати посредно, пре свега у случају неконтролисаног одвођења отпадних и атмосферских вода са предметног простора.

У том смислу, ризик по површинске воде може се јавити услед:

- неадекватног прикупљања и одвођења отпадних вода;
- испирања загађујућих материја са саобраћајних и манипулативних површина;
- неадекватног управљања отпадом у оквиру комплекса гробља.

Планирањем и реализацијом одговарајуће инфраструктуре, нарочито система за одвођење отпадних и атмосферских вода, ови утицаји се могу свести на прихватљив ниво.

1.3. Утицаји у области управљања отпадом

На подручју обухвата Плана, имајући у виду намену земљишта, могу се очекивати различите врсте отпада, пре свега комунални отпад, зелени отпад, као и отпад који настаје приликом одржавања гробља, уређења гробних места и функционисања објеката у функцији гробља.

Неадекватно сакупљање, привремено складиштење и одвожење отпада може довести до:

- загађивања земљишта;
- секундарног загађивања вода;
- нарушавања санитарно-хигијенских услова на простору гробља и у његовом непосредном окружењу.

Стога је управљање отпадом један од значајних аспеката процене могућих утицаја, посебно у контексту специфичне функције планираног простора.

1.4. Утицаји на ваздух и комунална бука

Током реализације и коришћења планираних садржаја могу се јавити локални и временски ограничени утицаји на квалитет ваздуха и ниво буке.

Ови утицаји ће пре свега бити везани за:

- извођење грађевинских радова;

- кретање возила током сахрана и одржавања комплекса;
- повремено повећано присуство корисника и посетилаца гробља.

У складу са саобраћајним оптерећењем, може се очекивати извесан негативан утицај у погледу аерозагађења и буке у разматраном простору, посебно у периодима интензивнијег коришћења. Међутим, ови утицаји су локалног карактера и ограниченог интензитета, те се применом одговарајућих мера могу држати у границама прихватљивости.

Планом је предвиђена примена грађевинских и техничких мера са циљем заштите од буке, при чему се не очекују повећани нивои буке који би угрозили живот и здравље становништва и корисника простора.

1.5. Утицаји на природне и предеоне вредности

У просторном обухвату предметног Плана нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити се предметно подручје налази у обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже Републике Србије. Ипак, с обзиром на карактер планиране намене, значајно је обезбедити одговарајуће озелењавање и формирање заштитних зелених површина, како би се очувао амбијентални квалитет простора и ублажили потенцијални негативни утицаји на непосредно окружење.

Планираним уређењем простора, уз формирање зелених површина и заштитног зеленила, обезбеђују се услови за ублажавање визуелних, санитарних и микроклиматских утицаја.

1.6. Утицаји на културно-историјске вредности

Са становишта заштите културних добара, у поступку израде Плана прибављени су услови надлежног Завода за заштиту споменика културе. Имајући у виду да се ради о простору намењеном проширењу гробља, потребно је спроводити све мере и услове надлежне службе заштите, а нарочито у случају евентуалног наласка на археолошке, историјске или друге вредне налазе током извођења земљаних радова.

У том смислу, утицаји на културно-историјске вредности не очекују се као значајни уколико се планска решења и каснија реализација спроводе у складу са прописаним условима и мерама заштите.

1.7. Утицаји у случају удеса, елементарних непогода и ванредних ситуација

Планом су разматрана питања заштите од пожара, елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа. Потенцијални ризици у случају удеса могу бити повезани са:

- извођењем радова;
- коришћењем механизације и возила;
- евентуалним хаваријама на инфраструктурним системима;
- појавом пожара или других ванредних ситуација.

У оквиру планских решења дефинисани су општи услови заштите и мере које је потребно спровести ради превенције и смањења последица евентуалних акцидентних ситуација. Ови утицаји се, уз примену прописаних мера, могу контролисати и свести на најмању могућу меру.

2. ПРЕДЛОГ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ

УТИЦАЈА

Мере заштите животне средине дефинисане овим Извештајем морају се спровести у свим фазама реализације Плана, односно у фази пројектовања, извођења радова, коришћења и одржавања комплекса гробља. У циљу спречавања, смањења и држања под контролом могућих негативних утицаја планираних садржаја на чиниоце животне средине, потребно је спровести следеће мере и услове.

2.1. Мере заштите вода и земљишта

У циљу заштите подземних и површинских вода, као и земљишта, потребно је:

- планско подручје комунално опремити одговарајућом инфраструктуром и све планиране објекте прикључити на комуналну инфраструктуру, у складу са условима надлежних јавних комуналних предузећа и ималаца јавних овлашћења;
- обезбедити сепаратно, односно одвојено прикупљање условно чистих атмосферских вода са кровних и слободних површина и отпадних вода (зауљених вода са свих саобраћајних и манипулативних површина које су у функцији комерцијалних објеката и комплекса гробља);
- релативно чисте атмосферске воде са кровова објеката могуће је упустити у околне зелене површине без пречишћавања, уколико то омогућавају локални услови и техничка документација;
- саобраћајне и манипулативне површине изградити од водонепропусних материјала отпорних на нафту и нафтне деривате, са одговарајућим падовима и ивичњацима, чиме се спречава неконтролисано одливање вода са истих на околно земљиште приликом њиховог одржавања или за време падавина;
- обезбедити потпун и контролисан прихват зауљених атмосферских вода са свих саобраћајних и манипулативних површина, њихов предtretман у таложнику и сепаратору масти и уља, пре упуштања у реципијент, односно јавну канализациону мрежу атмосферских вода;
- обезбедити да квалитет отпадних вода које се након третмана контролисано упуштају у реципијент задовољава критеријуме за граничне вредности емисије загађујућих материја у воде, прописане „Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање“ (Сл. гласник РС, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- до реализације јавне канализационе мреже, одвођење употребљених вода решавати искључиво путем водонепропусне септичке јаме у оквиру комплекса, на начин који неће угрозити квалитет површинских и подземних вода; пражњење водонепропусне септичке јаме мора вршити надлежно комунално предузеће, уз обавезан транспорт отпадних вода до најближег постројења за пречишћавање отпадних вода пре испуштања у реципијент;
- обезбедити мерење количина и испитивање квалитета отпадних вода пре испуштања у реципијент, у складу са важећим прописима;
- дубину сахрањивања одредити на основу резултата хидрогеолошких истраживања; дубина гробног места мора бити најмање 0,5 m изнад максималног нивоа подземних вода; дно гроба мора бити најмање 50 cm изнад највишег нивоа подземне воде; код земљаних гробова треба осигурати најмање 0,80 m земље изнад ковчега;

- у случају коришћења сопственог бунара за снабдевање водом, прибавити све прописане сагласности и водне акте, вршити експлоатацију искључиво за одобрену сврху, обезбедити мерење захваћених количина воде и контролу хигијенске исправности воде за пиће;
- потребно је исходovati водне услове за планиране радове, у складу са законом којим се уређују воде;
- спречити свако неконтролисано испуштање отпадних вода, зауљених вода, хемикалија, горива и других штетних материја у тло, подземне воде и околни простор;
- обезбедити редовно одржавање инфраструктурних система, посебно система за одвођење вода, како би се предупредиле хаварије и цурења.

2.2. Мере заштите ваздуха и микроклиматских услова

У циљу заштите ваздуха и унапређења микроклиматских услова, потребно је:

- реализовати планирано зеленило у складу са функцијом комплекса гробља;
- тамо где је то технички и економски оправдано, користити расположиве видове обновљиве енергије за загревање / хлађење планираних објеката, као што су соларна енергија (постављање фотонапонских соларних ћелија и соларних колектора на кровним површинама и одговарајућим вертикалним фасадама) и хидрогеотермална енергија (топлотне пумпе);
- у инсталацијама осветљења, јавне и декоративне расвете, користити енергетски ефикасне изворе светлости; код нових објеката размотрити уградњу аутоматских система за регулацију потрошње енергије;
- током извођења радова спроводити мере за смањење емисије прашине и издувних гасова из механизације и возила;
- користити технички исправну механизацију и транспортна средства;
- организацијом простора, зелених површина и заштитног зеленила обезбедити ублажавање локалних микроклиматских утицаја, ефеката јаке осунчаности и ветра.

2.3. Мере заштите од буке

У циљу заштите од буке неопходна је:

- примена одговарајућих грађевинских и техничких мера за заштиту од буке, којима се обезбеђује да бука емитована из објеката не прекорачује прописане граничне вредности, у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 96/21) и Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“ бр. 75/10);
- примена грађевинских и техничких мера звучне заштите којима ће се бука у објектима свести на дозвољени ниво, а у складу са Техничким условима за пројектовање и грађење зграда (Акустика у зградарству) СРПС У.Ј6.201:1990;

- интерне саобраћајне и манипулативне површине организовати тако да се избегне непотребно задржавање возила и стварање појачане буке;
- заштитно зеленило користити и као меру ублажавања буке према непосредном окружењу.

2.4. Мере заштите од нејонизујућег зрачења и услови за трафостаницу

У случају изградње нове трафостанице за потребе комплекса гробља, потребно је:

- трафостаницу позиционирати у оквиру зоне типичне целине „Б“, у југоисточном делу обухвата, уз економско двориште;
- трафостаницу изградити у складу са важећим прописима, техничким нормама и стандардима за ту врсту објеката;
- одговарајућим техничким и оперативним мерама дефинисаним у пројектно-техничкој документацији обезбедити да нивои излагања нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостанице, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Сл. гласник РС“ бр. 16/25) и то: вредност јачине електричног поља (E) не прелази 2 kV/m, а вредност густине магнетског флукса (B) не прелази 40 μ T;
- у пројектно техничкој документацији одредити се за трансформаторе који као изолацију користе епоксидне смоле, SF6 трансформаторе или друга технички одговарајућа решења са смањеним ризиком по животну средину;
- у случају да је планирана уградња уљних трансформатора, исти не смеју садржати полихлороване бифениле (PCB); за уљне трансформаторе мора се обезбедити одговарајућа заштита подземних вода и земљишта постављањем непропусне танкване за прихват опасних материја из трансформатора трафостаница; капацитет танкване одредити у складу са укупном количином трансформаторског уља садржаног у трансформатору,
- након изградње трафостанице извршити: (1) прво испитивање, односно мерење: нивоа електричног поља и густине магнетског флукса, односно мерење нивоа буке у околини трафостанице, пре издавања употребне дозволе за исту, (2) периодична испитивања у складу са законом и (3) достављање података и документације о извршеним испитивањима нејонизујућег зрачења и мерењима нивоа буке надлежном органу у року од 15 дана од дана извршеног мерења,
- трафостаницу у оквиру објекта не планирати уз просторе намењене дужем боравку људи, већ уз техничке просторије, оставе и слично.

2.5. Мере у области енергетске ефикасности и комуналне опремљености

У области енергетске ефикасности и комуналне опремљености потребно је:

- испунити минималне захтеве у погледу енергетске ефикасности објекта, при њиховом пројектовању, изградњи, коришћењу и одржавању; објекти морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин који обезбеђује прописана енергетска својства;

- користити класичне и савремене термоизолационе материјале приликом градње;
- на паркинг местима размотрити постављање пуњача за електрична возила током израде техничке документације.

2.6. Мере у области управљања отпадом

Начине прикупљања и поступања са отпадним материјама, материјалима и амбалажом вршити у складу са законом којим је уређено управљање отпадом и другим важећим прописима из ове области. У том смислу потребно је:

- обезбедити посебне просторе и довољан број посуда и контејнера за сакупљање, разврставање, привремено складиштење и предају отпада насталог током коришћења комплекса гробља;
- одредити просторе за смештај посуда, односно контејнера за одлагање отпада и сувог цвећа; ови простори морају испуњавати хигијенске услове у погледу редовног чишћења, одржавања, дезинфекције и несметаног приступа возилима и радницима комуналног предузећа, и морају бити одвојени од осталих намена гробља зеленилом;
- обезбедити одвојено сакупљање:
 - комуналног и другог неопасног отпада,
 - рециклабилног отпада,
 - зеленог отпада од уређења и одржавања зелених површина;
- инвеститор, односно корисник простора, дужан је да отпад сакупља, разврстава и предаје лицу које има дозволу за управљање отпадом;
- спречити неконтролисано одлагање отпада на простору комплекса и у његовом непосредном окружењу;
- обезбедити редовно одржавање хигијене целог комплекса гробља.

2.7. Мере за време извођења радова

У току извођења радова на реализацији планираних садржаја, извођач радова је у обавези да:

- на одговарајући начин управља/поступа са насталим отпадом у складу са законом и прописима донетим на основу закона којима се уређује поступање са секундарним сировинама, опасним и другим отпадом, посебним токовима отпада;
- грађевински и остали отпадни материјал, који настаје у току изградње, сакупи, разврста и привремено складишти, на одговарајућим одвојеним местима предвиђеним за ову намену, искључиво у оквиру градилишта, до предаје лицу које има дозволу за управљање овом врстом отпада (транспорт, складиштење, поновно искоришћење, одлагање отпада);
- спроведе поступке за смањење количине отпада за одлагање (посебни услови складиштења отпада и сл), односно одваја отпад чије се искоришћење може вршити у оквиру градилишта или у постројењима за управљање отпадом;
- приликом привременог складиштења насталог отпада примени мере заштите од пожара и експлозија;

- обезбеди Извештај о испитивању насталог неопасног и опасног отпада којим се на градилишту управља, у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18, 109/25) и Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС”, бр. 56/10, 93/19, 39/21 и 65/24);
- води евиденцију о врсти, количини, класификацији, издвајању, поступању и предаји отпада који настаје на градилишту, као и издвајању, поступању и предаји грађевинског отпада (неопасног, инертног, опасног отпада, посебних токова отпада);
- преузима и даље управља отпадом који се уклања искључиво преко лица које има дозволу да врши сакупљање и/или транспорт до одређеног одредишта, односно до постројења које има дозволу за управљање овом врстом отпада (третман, односно складиштење, поновно коришћење, одлагање);
- попуњава Документ о кретању отпада за сваку предају отпада правном лицу, у складу са Правилником о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“ бр. 114/13) и Правилником о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС“ бр. 17/17); комплетно попуњен документ о кретању неопасног отпада чува најмање две године, а трајно чува Документ о кретању опасног отпада, у складу са законом;
- снабдевање машина горивом и мазивима врши искључиво на посебно уређеним и обезбеђеним местима, а у случају изливања уља, горива или других штетних материја у земљиште, одмах прекине радове и приступи санацији, односно ремедијацији загађене површине;
- у случају удесних ситуација, примени планиране мере заштите за превенцију и отклањање последица (укључујући расположиву опрему за гашење пожара и средства / апсорбенте за сакупљање изливених и просутих материја и др).

2.8. Мере заштите зеленила, предеоних карактеристика и амбијенталних вредности

Озелењени комплекси гробља припадају зеленим површинама специјалних намена. Зеленило гробља треба да има умирујући ефекат на посетиоце и планирано је као специфичан вид зелене површине. Вегетација има у основи санитарно - естетску функцију и значајан је фактор у формирању микроклиме самог комплекса и околине. Његова функција је првенствено у заштити комплекса гробља од неповољних климатских услова, пре свега удара ветра и јаке осунчаности.

У том смислу потребно је:

- ободом комплекса гробља подићи заштитни појас од високе и средње високе лишћарске и четинарске вегетације, у комбинацији са шибљем;
- гробна поља и остали садржаји унутар гробља треба да су повезани мрежом пешачких комуникација - главне пешачке стазе озеленити дрворедом;
- декоративном вегетацијом нагласити просторе намењене за колумбаријуме и розаријуме; простор око зидова колумбаријума нагласити високом лишћарском и четинарском вегетацијом и уредити цветним елементима; површине намењене розаријуму могу да имају партерни карактер у виду ружичњака и могу бити оивичене високом вегетацијом и шибљем;

- избор биљних таксона за озелењавање простора у обухвату плана треба да буде прилагођен педолошким, климатским, хидролошким и другим условима локалитета и одређеном планском наменом, како би се остварио максималан ефекат озелењавања; приликом озелењавања дати предност коришћењу аутохтоних биљака, уз употребу мањег процента егзотичних и других адекватних алохтоних врста; комбиновати дрвеће и жбуње различитих висина (високо, средње високо и ниско) у циљу санирања негативних утицаја на животну средину ради очувања и унапређења еколошких функција локалитета;
- приликом избора водити рачуна о димензијама и карактеристикама биљака; предност дати аутохтоним врстама отпорним на аерозагађење и добро прилагођеним локалитету; удео једне врсте не сме бити већи од 10% од укупног садног потенцијала, односно приликом садње дати предност садњи већег броја биљних врста у односу на велике групе једне врсте дрвећа;
- у озелењавању простора у обухвату плана, није дозвољена употреба алергених, астмогених и инвазивних врста, као и врста са бодљама и отровним плодовима;
- изабрати врсте које су усклађене са микроклиматским условима средине, санитарно исправне и не могу бити на листи алергената - предност дати висећим формама;
- главне пешачке стазе и алеје озеленити дрворедима, а унутар комплекса и гробних поља формирати амбијентално зеленило са слободном поставком стабала, жбуња, цветних леја и травнатих партера;
- просторни распоред вегетације прилагодити позицији гробних поља; приликом избора врста водити рачуна о фенофазама листања и цветања, односу четинара и лишћара и микроклиматским условима локалитета;
- дуж главних колско-пешачких прилаза подићи двострано линеарно зеленило од средњих лишћара на међусобном растојању до 5 m; одабрати врсте са јаком срчаницом, без широког и плитког корена, како не би дошло до ветроизвала и подизања застора стаза или споменика; дуж стаза поставити пратећи мобилијар: чесме, клупе за седење, канте за отпатке и сл.
- око планираног проширења комплекса гробља формирати заштитни зелени појас од листопадних и четинарских врста дрвећа и жбуња, са већим учешћем четинарских врста (однос четинарских и листопадних врста да буде приближно 60%:40%), како би се избегла монотонија у зимском периоду и обезбедила функција заштите од неповољних услова;
- заштитни појас зеленила око гробља формирати у ширини од најмање два до три реда високог дрвећа, у комбинацији са жбунастим врстама;
- поставка зеленог заштитног појаса од високе и средње-високе лишћарске и четинарске вегетације у комбинацији са шибљем обавезујућа је за појас између планиране грађевинске линије и заштитне зоне ауто-пута;
- планирана паркинг места формирати од затрављених растер елемената и засенити их садњом високих лишћара, који се дистрибуирају тако, да једно стабло долази на два, три или четири паркинг места; тамо где се сади стабло на свака четири паркинг места, поставити и дрворед паралелно са низом паркинг места, који ће обезбедити додатну засену; одабрати врсте са кореновим системом који неће денивелисати подлогу;

- у оквиру свих зелених површина на простору у обухвату плана обавезна је поставка адекватног урбаног мобилијара (клубе, канте за смеће, чесме и сл) и јавне расвете;
- максимално очувати и заштитити постојеће високо зеленило и вредније примерке дендрофлоре, а за евентуалну сечу прибавити сагласност надлежних институција;
- обезбедити редовно одржавање зеленила, као и сузбијање и контролу алергених и инвазивних врста.

2.9. Мере заштите природних и културних добара

У просторном обухвату предметног Плана, који се ради на основу Одлуке о изради Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину („Службени лист општине Параћин“ бр. 11/22) нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите. Предметно подручје се не налази у обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже Републике Србије према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“ бр. 102/10).

Сходно томе, утврђују се услови заштите природе у складу са Решењем Завода за заштиту природе Србије, 03 бр. 021-3996/2 од 21. 11. 2024. године:

Зелене површине уредити на следећи начин:

- да заштитни појас зеленила око гробља буде ширине најмање два до три реда високог дрвећа у комбинацији са жбунастим врстама;
- за озелењавање користити дрвеће и жбуње декоративних лишћарских и четинарских врста, водећи рачуна о њиховим димензијама и карактеристикама;
- да се предвиди максимално очување и заштита високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре (појединачна стабла);
- да се избегне примена инвазивних и алергених врста; инвазивне (алохтоне) врсте у Србији су: “*Acer negundo*” (јасенолисни јавор или негундовац), “*Amorpha fruticosa*” (багремац), “*Robinia pseudoacacia*” (барем), “*Ailanthus altissima*” (кисело дрво), “*Fraxinus americana*” (амерички јасен), “*Fraxinus pennsylvanica*” (пенсилвански јасен), “*Celtis occidentalis*” (амерички копривић), “*Ulmus pumila*” (ситнолисни или сибирски брест), “*Prunus padus*” (сремза), “*Prunus serotina*” (касна сремза);
- да се предност у озелењавању да аутохтоним врстама, отпорним на аерозагађење, које имају густу и добро развијену крошњу;
- да се прибави сагласност надлежних институција за извођење радова који изискују евентуалну сечу одраслих, вредних примерака дендрофлоре;
- да се утврди обавеза редовног одржавања зеленила, сузбијања и контролисања алергених и инвазивних врста.

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећења или крађе.

У складу са чланом 109. Закона о културних добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон), ако се у току извођења земљаних и других грађевинских радова наиђе на археолошко налазиште или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен.

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећења или крађе.

2.10. Мере заштите у погледу приступачности, саобраћаја и уређења простора

У погледу приступачности, саобраћаја и уређења простора потребно је:

- приликом планирања јавних, саобраћајних и пешачких површина, прилаза до објеката и пројектовања објеката применити прописе којима се обезбеђује несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама;
- све стазе и комуникације унутар комплекса извести без просторних баријера;
- у регулационим профилима планираних улица предвидети уличну расвету у континуитету;
- обезбедити хидрантску мрежу за заливање зелених површина, праће интерних саобраћајница и противпожарну заштиту; унутар гробља могуће је реализовати и хидрантску мрежу;
- обезбедити чесме у комплексу у складу са површином и покривеношћу простора, тако да покривају цео комплекс гробља;
- обавезно је ограда комплекса, при чему ограда мора задовољити функционалне и естетске критеријуме и бити усклађена са наменом суседног простора;
- у оквиру заштитног појаса државног пута не планирати површине за сахрањивање, површине за паркирање и сабирна места за одлагање смећа;
- прилазе посетилаца и службени улаз на комплекс гробља раздвојити и организовати у складу са функционалним потребама комплекса.

2.11. Мере заштите од елементарних непогода, пожара и удеса

У циљу заштите грађевинских објеката и других садржаја у простору, приликом њиховог пројектовања и извођења, потребно је узети у обзир релевантне параметре који се односе на заштиту од природних непогода, земљотреса, пожара, атмосферских падавина, ветра, носивости терена и висине подземних вода.

Сходно томе потребно је:

- објекте пројектовати и реализовати у складу са прописима за сеизмичка подручја, имајући у виду да се подручје налази у зони угроженој земљотресима;
- обезбедити систем атмосферске канализације и друге мере заштите од унутрашњих вода и атмосферских падавина;

- заштиту од пожара обезбедити коришћењем незапаљивих материјала, противпожарном хидрантском мрежом, проходношћу терена и обезбеђењем приступа свим објектима у случају потребе;
- применити све мере заштите од пожара и других елементарних непогода у складу са законом и техничким прописима;
- у случају удесних ситуација током извођења радова и коришћења комплекса, применити мере превенције и отклањања последица, укључујући опрему за гашење пожара, адсорбенте за сакупљање изливених материја и друге мере хитне интервенције.

Наведене мере су обавезујуће у поступку даље разраде планских решења, израде техничке документације, реализације радова и коришћења простора, а њихова примена обезбеђује свођење потенцијалних негативних утицаја на животну средину на прихватљив ниво.

2.12. Услови којима се површине јавних намена чине приступачним особама са инвалидитетом

Сматра се да је особа са инвалидитетом - особа са телесним, сензорним или интелектуалним оштећењем, која услед баријера које постоје у окружењу не може неометано да се креће и да користи површине јавне намене, објекте за јавно коришћење, стамбене објекте, као и јавни превоз и друге услуге намењене јавности. Особе смањене покретљивости су особе са физичким или сензорним инвалидитетом, старе особе, труднице, и/или друге особе чија је могућност несметаног кретања привремено или трајно смањена услед баријера са којима се сусрећу у окружењу.

Услови приступачности детаљно су дефинисани Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама ("Службени гласник РС", бр. 22/15 и 10/26), којим се прописују технички стандарди приступачности и разрађују урбанистичко-технички услови за планирање простора јавних, саобраћајних и пешачких површина, прилаза до објеката и пројектовање објеката, како новопроектованих, тако и објеката који се реконструишу, као и посебних уређаја у њима.

Прилаз до објеката предвиђа се на делу објеката чији је приземни део у нивоу терена или је мање уздигнут у односу на терен. Савладавање висинске разлике између пешачке површине и прилаза до објекта врши се:

- рампама за пешаке и инвалидским колицима, за висинску разлику до 76.0 cm;
- спољним степеницама, степеништем и подизним платформама, за висинску разлику већу од 76.0 cm.

За савладавање висинских разлика до 76 cm између две пешачке површине и на прилазу до објекта врши се применом рампи тако да:

- нагиб рампе није већи од 5% (1:20), а изузетно може износити 8.3% (1:12) за кратка растојања до 6.0 m;
- највећа дозвољена укупна дужина рампе у посебном случају износи 15.0 m;
- рампе дуже од 6.0m, највише до 9.0 m у случају да су мањег нагиба, раздвајају се одмориштима најмање дужине 150 cm;
- најмања чиста ширина рампе за једносмерни пролаз износи 90 cm, а уколико је двокрака, чиста ширина рампе износи минимум 150 cm, са подестом од минимум 150 cm.

- рампе треба да су заштићене ивичњацим висине 5 cm, ширине 5-10 cm и опремљене са обе стране двовисинским руковатима подесног облика за прихватање на висини од 70 cm, односно 90 cm.
- рампа треба да је чврста, равна и отпорна на клизање.

Највиши попречни нагиб пешачких стаза управно на правац кретања износи 2%.

Место пешачких прелаза је означено тако да се јасно разликује од подлоге тротоара. Пешачки прелаз је постављен под правим углом према тротоару. За савладавање висинске разлике између коловоза и тротоара користе се закошени ивичњаци који се изводе у ширини пешачког прелаза и у нивоу коловоза, са максималним нагибом закошеног дела до 8.3%, а ако је технички неизводљиво у изузетним случајевима до 10%.

Знакови се на зидовима постављају на висини од 140 cm – 160 cm изнад нивоа пода или тла, или ако то није могуће на висини која је погодна за читање. Висина слова на знаковима не сме бити мања од 1,5 cm за унутрашњу, односно 10 cm за спољашњу употребу.

V - ПРИКАЗ ПОРЕЂЕЊА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Законом о стратешкој процени утицаја у коме је чл. 12. и 13. прописана обавеза приказа разматраних варијантних решења, посебно са аспекта заштите животне средине. Стога се у складу са Законом о стратешкој процени утицаја, овим Извештајем разматрају две варијанте и то:

Варијанта 0 – случај да се План не усвоји

Варијанта 1 – случај да се План усвоји и реализују дефинисане намене и решења.

Варијанта 0 – случај да се План не усвоји

Варијантно решење у контексту **неусвајања** Плана може за последицу имати:

- недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- непланску реализацију даљег сахрањивања на подручју насеља Параћин, што има веома штетне последице по животну средину и природне ресурсе;
- непоштовање решења и мера за уређивање подручја прописане Планом;
- непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу и предметног Плана.

Варијанта 1 – случај да се План усвоји и реализују дефинисане намене и решења

Усвајањем Плана стварају се услови за:

- рационалну организацију, уређење простора и одрживи развој заснован на основама заштите и одрживог коришћења простора, природних и створених вредности и животне средине;
- инфраструктурно и комунално опремање и уређење подручја у обухвату Плана;
- заштиту природних ресурса и животне средине (заштиту од аерозагађења, загађивања подземних и површинских вода, земљишта, заштиту од буке);
- контролисано и адекватно управљање свим генерисаним врстама отпада и отпадних вода;
- имплементирање обавезујућих смерница прописаних планским документима вишег хијерархијског нивоа;
- укључивање јавности у процес планирања и доношења одлука везаних за развој предметног подручја

1. ПРИКАЗ ПОРЕЂЕЊА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

У поступку стратешке процене разматрана су два варијантна решења као што је речено у уводу :

- **Варијанта 0** – да се План не усвоји,
- **Варијанта 1** – да се План усвоји и спроведе.

Поређење варијантних решења извршено је са аспекта последица које би произашле из неусвајања Плана, односно предности које се остварују његовим усвајањем и спровођењем.

У табели 5. дат је генерални преглед позитивних и негативних ефеката варијантних решења, док ће у наредним табелама бити дат преглед по областима плана

Табела 5. Генерални преглед позитивних и негативних ефеката варијантних решења

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Варијанта 0		– не обезбеђује се плански основ за проширење постојећег градског гробља, иако су постојећи капацитети готово попуњени; – не стварају се услови за контролисано проширење простора за сахрањивање; – не обезбеђује се инфраструктурно и комунално опремање простора; – не дефинишу се мере заштите подземних и површинских вода, земљишта и управљања отпадом; – не формира се заштитни зелени појас, нити се простор уређује у складу са санитарно-еколошким условима; – не обезбеђују се услови за организовано одвођење отпадних и атмосферских вода; – повећава се ризик од непланског и стихијског решавања потреба сахрањивања;

		– не успоставља се јасан оквир за заштиту од пожара, удеса и других ванредних ситуација; – не обезбеђује се усклађено спровођење услова надлежних институција и мера заштите животне средине.
Варијанта 1	– обезбеђује се плански основ за проширење градског гробља и дугорочно решавање потреба сахрањивања; – дефинишу се правила уређења и грађења за цео комплекс; – омогућава се саобраћајно и комунално опремање простора; – обезбеђује се контролисано одвођење отпадних и атмосферских вода; – обезбеђује се заштита земљишта и подземних вода применом прописаних мера; – уређује се систем прикупљања и управљања отпадом; – формирају се заштитне и амбијенталне зелене површине, чиме се побољшавају санитарно-хигијенски и микроклиматски услови; – дефинишу се услови заштите природе, културних добара и поступања у случају налага; – обезбеђују се мере	

	заштите од пожара, удеса и других елементарних непогода; – омогућава се контролисано и еколошки прихватљиво коришћење простора уз примену мера заштите животне средине.	
--	---	--

Табела 6. Поређење варијантних решења за област Дефинисање правила грађења и начина уређења и коришћења грађевинског подручја

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Варијанта 0		– не дефинишу се правила грађења и уређења простора намењеног проширењу гробља; – не утврђују се услови и начин коришћења грађевинског подручја; – не обезбеђује се плански основ за формирање површина за сахрањивање, комуналних објеката и саобраћајних површина; – не дефинишу се услови за фазну и контролисану реализацију садржаја у оквиру комплекса гробља; – не обезбеђује се усклађеност планираног коришћења простора са условима надлежних институција и планом вишег реда; – остаје могућност неуређеног и непланског коришћења простора, што је неповољно са функционалног, санитарног и еколошког аспекта; – не утврђују се просторни услови за изградњу, уређење, опремање и одржавање комплекса гробља;

		– не дефинишу се ограничења и услови коришћења простора у односу на заштитни појас државног пута, инфраструктурне коридоре и остала просторна ограничења.
Варијанта 1	– дефинишу се правила грађења, уређења и коришћења грађевинског подручја у оквиру обухвата Плана; – обезбеђује се плански основ за организовано и контролисано проширење градског гробља; – утврђују се намене површина и просторна организација комплекса; – омогућава се јасно разграничење простора за сахрањивање, комуналних објеката, саобраћајних и зелених површина; – дефинишу се услови за реализацију објеката у функцији гробља, интерних комуникација, инфраструктуре и пратећих садржаја; – обезбеђује се усклађеност планског решења са планом вишег реда, условима надлежних органа и просторним ограничењима; – успоставља се основ за фазну, рационалну и функционално уређену реализацију комплекса; – обезбеђује се контролисано коришћење простора у складу са санитарним, техничким, комуналним и еколошким	

	условима.	
--	-----------	--

У области дефинисања правила грађења и начина уређења и коришћења грађевинског подручја повољнија је **Варијанта 1**, јер омогућава да се предметни простор уреди и користи на јасан, плански и контролисан начин. Насупрот томе, у варијанти неусвајања Плана не успоставља се неопходан регулативни и просторни оквир за проширење гробља, што дугорочно представља неповољније решење.

Табела 7. Поређење варијантних решења за област Проширење гробља и подела на целине и подцелине

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Варијанта 0		– не обезбеђује се просторно и функционално проширење постојећег градског гробља, иако су постојећи капацитети готово попуњени; – не успоставља се јасна подела простора на функционалне целине и подцелине у складу са наменом и потребама комплекса гробља; – не дефинишу се површине јавне намене за простор сахрањивања, комуналне објекте и саобраћајне површине; – не обезбеђује се просторни оквир за рационалну организацију комплекса и његово будуће функционисање; – не утврђује се међусобан однос и просторна повезаност различитих садржаја у оквиру комплекса гробља; – остаје постојеће стање без могућности плански организованог ширења функције гробља; – не обезбеђују се услови за уређено и контролисано коришћење целокупног простора у обухвату Плана;

		– повећава се ризик од функционалне неусклађености, просторне неуређености и непланског коришћења простора.
Варијанта 1	обезбеђује се новопланирано проширење гробља у складу са потребама насеља и смерницама планова ширег подручја; – успоставља се јасна и функционална подела простора у обухвату Плана на површине јавне намене; – дефинише се типична целина „А“ – гробље, односно простор за сахрањивање; – дефинише се типична целина „Б“ – комунални објекти, односно простор за објекте у функцији гробља; – издвајају се саобраћајне површине као посебна функционална просторна целина; – омогућава се логична, прегледна и рационална организација комплекса гробља; – обезбеђују се услови за боље функционисање, фазну реализацију и ефикасније коришћење простора; – подела на целине и подцелине омогућава лакше дефинисање правила уређења, грађења, инфраструктурног опремања и мера заштите животне средине;	

	– обезбеђује се усклађеност концепције просторног уређења са наменом простора и специфичном функцијом комплекса гробља.	
--	---	--

У области новопланираног проширења гробља и поделе простора на целине и подцелине повољнија је **Варијанта 1**, јер омогућава јасну просторну организацију, функционалну поделу и рационално коришћење простора у обухвату Плана. Варијанта 0 не обезбеђује такав просторни и организациони оквир, због чега је неповољнија са функционалног, урбанистичког и еколошког аспекта.

Табела 8. Поређење варијантних решења за област Постизање задовољавајућих капацитета у инфраструктурном опремању подручја

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Варијанта 0		– не обезбеђују се услови за планско и довољно инфраструктурно опремање простора намењеног проширењу гробља; – не дефинишу се трасе, услови прикључења и могућности развоја водоводне, канализационе, електроенергетске, гасоводне и електронско-комуникационе инфраструктуре; – не стварају се услови за уређено снабдевање водом планираних објеката, чесама и хидрантске мреже; – не обезбеђује се решење за контролисано одвођење отпадних и атмосферских вода; – не утврђују се услови за прикључење објеката у функцији гробља на постојећу и планирану инфраструктуру; – не обезбеђује се основ за реализацију јавне расвете, електроенергетског

		напајања и пратећих техничких система; – не успостављају се услови за поуздано и функционално коришћење простора у санитарном, комуналном и техничком смислу; – остаје ризик да се потребе комплекса решавају привремено, парцијално и без јединственог техничког концепта.
Варијанта 1	– обезбеђују се услови за планско, довољно и фазно инфраструктурно опремање подручја; – дефинишу се могућности прикључења на водну, канализациону, енергетску, термоенергетску и електронско-комуникациону инфраструктуру; – стварају се услови за снабдевање водом планираних објеката, чесама и евентуалне хидрантске мреже; – обезбеђује се основ за контролисано одвођење отпадних и атмосферских вода; – омогућава се реализација инфраструктурних решења и у случају фазне изградње јавне мреже, кроз прелазна техничка решења у складу са условима надлежних институција; – обезбеђује се електроенергетско напајање, јавна расвета и могућност даљег техничког опремања комплекса;	

	– омогућава се функционално, санитарно и технички прихватљиво коришћење простора; – инфраструктурно опремање доприноси укупном уређењу простора, безбедности коришћења и заштити животне средине	
--	--	--

У области постизања задовољавајућих капацитета у инфраструктурном опремању подручја повољнија је **Варијанта 1**, јер обезбеђује плански основ за комунално и техничко опремање простора, што је неопходан услов за функционисање проширеног комплекса гробља. Варијанта 0 не омогућава такво системско решавање инфраструктуре, због чега је неповољнија са функционалног, санитарног и еколошког аспекта

Табела 9. Поређење варијантних решења за област Унапређење постојећих и формирање зелених површина у планираним наменама

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Варијанта 0		– не обезбеђује се плански основ за формирање заштитних, амбијенталних и функционалних зелених површина у оквиру комплекса гробља; – не формира се заштитни зелени појас око комплекса, који је значајан са санитарног, микроклиматског и визуелног аспекта; – не обезбеђује се уређено озелењавање простора за сахрањивање, простора око комуналних објеката, саобраћајница и осталих слободних површина; – не успоставља се систем зелених површина који би допринео унапређењу амбијенталних, естетских и еколошких вредности простора; – не дефинишу се услови за избор биљних врста, начин озелењавања,

		одржавање и заштиту зеленила; – не обезбеђује се заштита простора од неповољних климатских утицаја, пре свега ветра и јаке осунчаности; – не користи се потенцијал зеленила за побољшање микроклиматских услова, засену, визуелно обликовање и ублажавање негативних утицаја на непосредно окружење; – остаје неуређен или недовољно уређен зелени систем, што је неповољно за простор посебне намене као што је гробље
Варијанта 1	– обезбеђује се плански основ за унапређење постојећих и формирање нових зелених површина у оквиру свих планираних намена; – формира се заштитни зелени појас око комплекса гробља, чиме се побољшавају санитарно-хигијенски, микроклиматски и визуелни услови; – омогућава се уређено озелењавање простора за сахрањивање, простора око комуналних објеката, интерних саобраћајница, паркинг површина и других слободних површина; – зеленило се успоставља као важан елемент обликовања простора, побољшања амбијента и очувања достојанственог карактера комплекса гробља; – дефинишу се услови за	

	избор одговарајућих биљних врста, уз избегавање инвазивних и алергених врста и давање предности аутохтоним и прилагођеним врстама; – омогућава се формирање дрвореда, групација дрвећа и жбуња, амбијенталног зеленила и декоративних садржаја у складу са функцијом простора; – зелене површине доприносе заштити од ветра, сунца, буке, прашине и унапређују квалитет боравка посетилаца; – обезбеђују се услови за редовно одржавање, заштиту и дугорочно унапређење зелених површина у оквиру комплекса.	
--	--	--

У области унапређења постојећих и формирања зелених површина у планираним наменама повољнија је **Варијанта 1**, јер обезбеђује планско, функционално и амбијентално уређење зеленог система у оквиру комплекса гробља. Варијанта 0 не обезбеђује такав оквир, па је неповољнија са санитарног, еколошког, микроклиматског и визуелног аспекта.

Приказ начина одлучивања

У поступку стратешке процене утицаја Плана на животну средину, одлучивање је вршено кроз упоредну анализу варијантних решења, полазећи од циљева Плана, посебних циљева стратешке процене, постојећег стања животне средине, просторних ограничења и могућих последица по поједине чиниоце животне средине.

Основ за одлучивање представљало је сагледавање да ли је, са аспекта заштите животне средине, повољније да се План не усвоји, односно да се задржи постојеће стање без успостављања планског основа за проширење гробља, или да се План усвоји и спроведе, уз примену дефинисаних мера заштите животне средине, правила уређења, правила грађења и услова инфраструктурног опремања.

Приликом одлучивања посебно су разматрани следећи елементи:

- постојеће стање простора и степен његове уређености,
- потреба за обезбеђивањем нових капацитета за сахрањивање,
- могућност планског и контролисаног уређења простора,
- могући утицаји на земљиште, подземне и површинске воде,
- могућност инфраструктурног и комуналног опремања подручја,
- услови за организовано управљање отпадом,

- могућност формирања заштитног и амбијенталног зеленила,
- услови за заштиту од пожара, удеса и других ванредних ситуација,
- усклађеност планских решења са планским документима вишег реда и условима надлежних институција.

Упоредном анализом варијанти утврђено је да варијанта неусвајања Плана не обезбеђује решавање постојећег проблема недостатка капацитета градског гробља, нити успоставља услове за уређено, контролисано и еколошки прихватљиво коришћење простора. Са друге стране, варијанта усвајања и спровођења Плана омогућава планско проширење гробља, јасну просторну организацију, инфраструктурно опремање, уређење зелених површина и примену мера заштите животне средине, чиме се потенцијални негативни утицаји могу свести на прихватљив ниво.

На основу тога, као повољније решење са аспекта заштите животне средине изабрана је **варијанта усвајања и спровођења Плана**, јер обезбеђује највећи степен усклађености са принципима одрживог развоја, рационалног коришћења простора и заштите животне средине.

Проценом утицаја Планом предвиђених решења на животну средину уочава се усклађивање просторног развоја са условима природног окружења. Еколошки фактори у простору чине веома сложен систем јер се узајамно условљавају и мењају, а њихова интеракција готово увек има реверзибилни карактер.

Процена утицаја планских решења на животну средину извршена је квалитативном анализом и евалуацијом могућих утицаја, са циљем утврђивања значаја утицаја према критеријумима прописаним Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Све намене у простору на подручју обухвата Плана, расположиви потенцијали и наведена ограничења, која се манифестују одређеним утицајима на окружење, могу утицати на квалитет животне средине, угрожавајући је и деградирајући је.

У смислу смањивања и елиминисања могућих промена и негативних утицаја на животну средину неопходно је поштовање основних начела заштите животне средине и основних начела у планирању и остваривању планских решења, која се односе на заштиту природних ресурса, и уређење предметног простора.

Табела 10. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	О п и с
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Циљеви стратешке процене

- А. Заштита подземних и површинских вода
- Б. Очување квалитета земљишта
- В. Управљање отпадним материјама специфичним за гробља
- Г. Усаглашавање са културно-историјским вредностима
- Д. Превенција од могућих акцидената

Табела 11. Процена величине утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Области планских решења	Посебни циљеви стратешке процене				
	А	Б	В	Г	Д

Заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште)	+3	+3	+3	+3	+3
Заштита од буке	0	0	0	0	0
Заштита и очување предеоних карактеристика	0	+1	+1	+2	0
Заштита животне средине и здравља становништва	+3	+3	+3	+3	+3
Заштита од ванредних ситуација	+3	+3	0	0	+3
Унапређење инфраструктуре	+3	+1	+1	+1	+3

2. НАЧИН НА КОЈИ СУ ВРЕДНОВАНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА

У Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су критеријуми за одређивање могућих карактеристика значајних утицаја.

Критеријуми се односе, са једне стране на процену планских решења са аспекта значаја плана за заштиту животне средине и начина на који су проблеми заштите животне средине превазиђени са становишта могућих утицаја на чиниоце животне средине, а са друге стране критеријуми се односе на вредновање карактеристика тих утицаја (вероватноћа, интензитет, временска и просторна димензија итд.).

У поступку анализе утицаја планских решења у складу са Законом, анализиране су карактеристике утицаја према следећим критеријумима:

Табела 12. Вероватноћа настанка утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извршен
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Плана.

Вероватноћа утицаја може бити од потпуно извесне (100%), до ситуације у којој је утицај готово невероватан.

Ова чињеница је посебно важна јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

Табела 13. Интензитет и значај утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво

Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 14. Просторне размере утицаја

Размере утицаја	Ознака	О п и с
Могућ утицај ван граница државе	ТГ	Трансгранични
Могућ утицај на националном нивоу	Н	Државни
Могућ утицај на регионалном нивоу	Р	Регионални
Могућ утицај на нивоу општине	О	Општински
Могућ утицај у некој зони, делу општине	Л	Локални

Сложеност /реверзибилност

- Реверзибилан - повратан процес (**Р**) - ефекти утицаја у окружењу се могу анулирати сукцесивним процесом;
- Иреверзибилан - неповратан утицај (**И**) - штете су толико велике да се првобитно стање не може вратити.

Временска димензија

Према времену трајања утицаји се могу поделити на:

- **Привремен (П)** - утицај траје краћи временски период;
- **Повремен (ПО)** - утицај се повремено јавља и кратко траје;
- **Трајан (Т)** - последице утицаја су трајног карактера.

Број изложених становника

Вредновања карактеристика утицаја извршено је према критеријумима дефинисаним Законом о стратешкој процени утицаја а на основу презентованих матрица.

Табела 15. Карактеристике утицаја у фази изградње планиране инфраструктуре и објекта који су предмет израде Плана

Врста утицаја	Вероватноћа	Интензитет и значај	Просторне размере	Сложеност/реверзибилност	Временска димензија	Број изложених људи
Загађење ваздуха	М	-2	Л	Р	ПО	10
Загађење подземних вода	М	-1	Л	Р	ПО	≥50
Девастација и загађење земљишта	М	-1	Л	Р	Т	-

Нарушавање предеоних вредности	М	-1	Л	И	Т	-
Угрожавање здравља и безбедности људи	М	-1	Л	Р	ПО	≥50

Табела 16. Карактеристике утицаја у фази експлоатације планираних инфраструктурних и других објеката који су предмет Плана

Врста утицаја	Вероватноћа	Интензитет и значај	Просторне разmere	Сложеност/реверзибилност	Временска димензија	Број изложених људи
Загађење ваздуха	М	-1	Л	Р	П	10
Загађење подземних вода	М	-1	Л	Р	П	≥1000
Девастација и загађење земљишта	М	-1	Л	Р	ПО	-
Нарушавање предеоних вредности	И	-1	Л	И	П	-
Угрожавање здравља и безбедности људи	В	0	Л	Р	-	≥1000

3. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.), стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на планском подручју.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Имајући у виду да опште дефинисана планска решења обухватају и посебна планска решења, а са аспекта заштите животне средине односно циљева СПУ, нема суштинске разлике у вредновању посебних циљева у односу на посебне циљеве СПУ који се свакако свде на правила уређења и коришћења простора.

У Табели 17 на основу вредновања дефинисаног у Табели 16 извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 16. Вредновање карактеристика утицаја Плана

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Временска димензија	Просторна димензија
---------------	---------------------	-----------------	----------------------------------	---------------------	---------------------

Позитиван (+)	Известан (И)	Кумулативан (К)	Јак позитиван (ЈП)	Краткорочан (Кр)	Локални (Л)
Негативан (-)	Могућ (М)	Кумулативан синергетски (КС)	Позитиван (П)	Средњорочан (Ср)	Регионални (Рег)
Неутралан (Н)	Није могућ (НМ)	Синергетски (СИ)	Мањи негативан (МН)	Дугорочан (Др)	Национални (Нац)
		Појединачан- спорадичан (ПС)	Негативан (НГ)		

Табела 17. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

Циљеви СПУ	А. Заштита подземних и површинских вода Б. Очување квалитета земљишта В. Управљање отпадним материјама специфичним за гробља Г. Усаглашавање са културно-историјским вредностима Д. Превенција од могућих акцидената
------------	---

Врста утицаја	Циљеви стратешке процене														
	А			Б			В			Г			Д		
Загађење ваздуха	+	И	КС	+	И	/	+	И	КС	+	И	КС	+	М	КС
Загађење подземних вода	П	Др	Л	/	Др	Л	П	Др	Л	П	Ср	Л	МН	Др	Л
	+	И	КС	+	И	/	+	И	КС	+	И	КС	+	М	КС
	П	Др	Л	ЈП	Др	Р	П	Ср	Л	+	Ср	Л	МН	Др	Л
Девастација и загађење земљишта	+	И	КС	+	/	КС	+	И	КС	+	И	П	+	М	КС
	МН	Др	Л	П	Др	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	МН	Др	Л
Угрожавање подручја са ограниченим капацитетом животне средине	+	М	КС	+	М	СИ	+	М	КС	+	М	СИ	+	М	КС
	П	Др	Л	П	Др	Р	П	Др	Л	П	Ср	Р	МН	Др	Р
Нарушавање предеоних вредности	+	НМ	КС	+	/	/	Н	И	ПС	+	М	СИ	+	М	КС
	МН	Кр	Л	П	-	Кр	Л	Др	Л	П	Ср	Л	МН	Др	Л
Угрожавање здравља и безбедности људи	+	М	КС	Н	И	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	+	М	КС
	П	Кр	Л	П	Др	Л	П	Др	Л	П	Др	Л	МН	Др	Л

На основу вредновања величине утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја, може се закључити да ће утицаји планских решења имати у највећој мери повољан утицај са аспекта животне средине. Са аспекта просторних размера велики број планских решења, по областима, имаће локални значај. У односу на вероватноћу утицаја, највећи број планских решења, по областима има изванредан позитиван утицај на заштиту животне средине предметног подручја, уз активну примену мера заштите животне средине

VI - СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Предметни План представља основ за:

- издавање локацијских услова;
- утврђивање јавног интереса и спровођење поступка експропријације;
- израду пројекта парцелације и препарцелације.

План се спроводи непосредно, издавањем локацијских услова из Плана за све локације у обухвату.

За све планиране интервенције, пре израде техничке документације, неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних ималаца јавних овлашћења.

Планска решења могу да се реализују фазно, у складу са могућностима финансирања и извођења радова на припремању и опремању грађевинског земљишта. Ради реализације било које фазе, потребно је обезбедити неопходну пратећу инфраструктуру одговарајућег капацитета.

Закони и подзаконски акти наведени у плану су важећи прописи, а у случају њихових измена или доношења нових, примениће се важећи пропис за одређену област.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину урађен је у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04), а за потребе израде предметног Плана.

Процене утицаја пројекта на животну средину

У складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС" бр. 94/24) и Уредбе о Листи пројекта за које је обавезна процена утицаја на животну средину, Листи пројекта за које постоји обавеза подношења захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину ("Службени гласник РС" бр.106/25), инвеститори су дужни да се, пре подношења захтева за издавање грађевинске дозволе или другог акта којим се одобрава изградња, односно реконструкција или уклањање објекта, обрате надлежном органу за заштиту животне средине ради спровођења процедуре процене утицаја на животну средину.

Инвеститор је у обавези да, пре подношења захтева за издавање грађевинске дозволе, прибави сагласност надлежног органа за заштиту животне средине на План управљања отпадом од грађења и рушења, а у складу са одредбама Уредбе о начину и поступку управљања отпадом од грађења и рушења.

VII - ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА

Програм праћења стања животне средине предложен је на основу сагледаних циљева реализације плана као и на основу сагледаних циљева успостављања мониторинга. Неопходно је успоставити мониторинг стања животне средине у свим њеним сегментима. Мониторинг животне средине представља систематско мерење и испитивање параметара као и оцењивање индикатора стања и загађења животне средине. У обухвату плана нема података о постојећем квалитету животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Општи циљ израде Плана је спречавање стихијског сахрањивања кроз стварање планског основа са дефинисаним правилима и условима за изградњу, уређење, заштиту животне средине и коришћење земљишта за све намене у подручју разраде у складу са планским документима вишег реда, важећим законима и прописима и условима надлежних институција

Циљеви Плана на којима се заснива планирани концепт уређења предметног простора су:

- провера просторних могућности за реализацију планираних садржаја;
- усклађивање планираних интервенција са условима надлежних јавних; предузећа и институција;
- утврђивање правила уређења и грађења у оквиру комплекса гробља;
- потпуно опремање локације свим видовима инфраструктуре уз примену техничких мера које обезбеђују заштиту непосредног окружења;
- адекватна заштита животне средине и заштита природних вредности, у складу са принципима одрживог развоја;
- дефинисање одговарајуће мере заштите од пожара и других елементарних непогода.

2. ПРЕДЛОГ ИНДИКАТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине врши се систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине.

На подручју обухвата Плана није успостављен континуални мониторинг квалитета ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења.

Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, на основу којих се врши оцењивање планских решења са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, утврђивање неповољних утицаја и даје се предлог мера за спречавање или смањење идентификованих утицаја.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине предложен је на основу дефинисаних циљева стратешке процене у претходним поглављима.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији обухвата Плана дефинисани су релевантни индикатори дати у поглављу II.3.

3. МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Подаци добијени у мрежама аутоматског и мануалног мониторинга квалитета ваздуха обрађују се анализирају и интерпретирају у складу са важећим прописима:

- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ бр. 51/25);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10, 63/13);
- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Службени гласник РС“ бр. 14/26);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“ бр. 84/10).

У складу са Законом о заштити ваздуха оцењивање квалитета ваздуха врши се за следеће полутанте: **сумпор диоксид, азот диоксид и оксиде азота, суспендоване честице, олово, бензен, угљенмоноксид, приземни озон, арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен.**

Захтеви квалитета ваздуха дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Додатно, прописане су и границе (критични нивои, циљне вредности) за поједине полутанте за заштиту вегетације (сумпор диоксид, азотни оксиди, озон).

Уредбом су дефинисани и прагови обавештавања и прагови упозорења за поједине полутанте, као и критични нивои за заштиту вегетације.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се према закону и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

Предметном Стратешком проценом не предвиђа се обавеза праћења квалитета ваздуха у обухвату Плана.

Студијом процене утицаја на животну средину, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, утврдиће се евентуална потреба вршења праћења квалитета ваздуха.

3.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско **контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.**

У циљу утврђивања мера, које треба предузимати ради заштите вода од загађивања и контроле резултата реализованих мера заштите, потребно је, поред систематског праћења квалитета површинских и подземних вода које врши Републички хидрометеоролошки завод, додатно вршити и контролу квалитета површинских и подземних вода и квалитет отпадних вода у циљу сагледавања:

- утицаја присутних загађујућих материја;
- врста загађујућих материја и степена њиховог дејства на водопријемник;
- могућности елиминације штетног и опасног дејства присутних материја на водопријемнику.

Посебна испитивања се обављају у циљу одређивања обима и могућности последица хаваријског загађивања, провере и дефинисања техничких решења и за друге намене, према посебно утврђеним програмима.

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

Оцену еколошког и хемијског статуса вода потребно је вршити у складу са:

- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“ бр. 72/23);
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“ бр. 67/11);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“ бр. 74/11);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“ бр. 24/14) и
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“ бр. 50/12).

У циљу праћења стања загађености вода, врши се систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода на прописан начин на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање, Правилника о опасним материјама у водама и Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода.

Предметном Стратешком проценом не утврђује се неопходно вршење мониторинга квалитета воде у водотоку у непосредној близини, али се даје основ да, уколико се појединачним студијама пројеката утврди потреба, да се исти врши у планском периоду. Такође, предметном Стратешком проценом не предвиђа се праћење квалитета подземних вода, али се оставља могућност да, уколико се исти пропише Студијом о процени утицаја, та обавеза буде преузета од стране Инвеститора.

3.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта, Уредбом о граничним вредностима загађујућих штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/18 и 64/19) и Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС“ бр. 88/20). Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима. Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Предметном стратешком проценом предвиђа се праћење квалитета земљишта, односно вршење нултог мониторинга квалитета земљишта пре изградње нових објеката у обухвату Плана. Након тога, периодично у складу са обавезама које могу проистећи из Студије утицаја пројекта на животну средину за појединачне пројекте у обухвату Плана.

3.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ

Примена Закона о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“ бр. 96/21) и Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“ бр. 75/10) имају за циљ да се спрече или смање штетни ефекти буке на становништво, као и да се формира адекватна база података на основу које ће се спроводити системске мере за смањивање буке. Према Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“ бр. 75/10) дефинисане су граничне вредности индикатора буке по зонама, зависно од њихове намене. Највиши дозвољени нивои спољне буке L_{Aeq} у dB дати су у табели 18.

Табела 18. Највиши дозвољени нивои спољне буке L_{Aeq} у dB

Зона	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољне буке L_{Aeq} у dB (A)	
		дан	ноћ
1	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	45
2	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
3	Чисто стамбена зона	55	45
4	Пословно стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечија игралишта	60	50
5	Градски центар, занатска, трговачко административна управна зона са становима, зоне дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
6	Индустријска складишта и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме прелазити дозвољене нивое у зони у којој се граничи	

С обзиром на планиране садржаје, и да се на планском подручју не очекују активности које ће увећати ниво буке на планском подручју, предметном стратешком проценом не предвиђа се успостављање мерног места за праћење буке на планском подручју.

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Права и обавезе републичких органа и органа локалне заједнице задужених за заштиту животне средине јасно су дефинисани у Закону о заштити животне средине ("Службени

гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16, 76/18, 95/18, 94/24), а део права и обавеза проистиче из међународних конвенција и уговора чији је потписник Република Србија. Наведени Закони прописују, како обавезе оних који потенцијално могу угрозити животну средину, тако и обавезе установа које се баве контролом квалитета животне средине.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

Неочекивани негативни утицаји на простору у обухвату Плана, могу се јавити у виду следећих појава:

- могућих негативних утицаја у случају неусвајања предметног Плана;
- могућих негативних утицаја у случају усвајања Плана и непоштовања одредби истог;
- могућих негативних утицаја при имплементацији Плана у фази реализације планираних намена, објеката и садржаја, а при одступању од одредби Плана;
- могућих негативних утицаја реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката - објеката).

Неочекивани негативни утицаји у случају неусвајања Плана представљају потенцијалну опасност од непланског и неконтролисаног коришћења простора односно непланског сахраивања и коришћења земљишта у те сврхе. Највећа опасност од појаве негативних, дугорочних, сложених, иреверзибилних утицаја и негативних ефеката, представља статус, стање и капацитет животне средине и здравља становништва.

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Плана и у фази реализације планираних намена, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката – објеката, постројења, радова) се морају спречити доследним спровођењем урбанистичких и техничких мера заштите, мера за спречавање и отклањање насталих узрока, санације последица и успостављање мониторинга животне средине.

За предметни План, од фазе припреме до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу реализације планираних намена простора у оквирима прихватљивим са аспекта заштите животне средине. С обзиром на то да није могуће у потпуности искључити вероватноћу појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, прописан је начин поступања у случају таквих појава.

VIII - ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Процес стратешке процене утицаја планских решења на животну средину вршен је паралелно са поступком израде Плана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени

доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене, орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Планом надлежном органу на одлучивање.

Предметним Планом нису разрађивана и предложена варијантна решења, те нису вршене стратешке одлуке у смислу избора најпогодније варијанте. Планом је дато решење адекватно планираној намени простора у складу са планским документом вишег реда, у обиму које дозвољавају прописане мере заштите, те су дата решења усклађена са заштитом животне средине.

Утврђени су основни критеријуми просторног уређења, коришћења природних ресурса и мере заштите животне средине.

IX - КОРИШЋЕНА МЕТОДОЛОГИЈА

Стратешка процена утицаја у складу са Директивом ЕУ 2001/42/ЕЦ, као и домаћом регулативом представља процес којим се врши процена стратешких утицаја одређених планова и програма на животну средину са циљем да се интегрисањем основних начела заштите животне средине (начело одрживог развоја, интегрисаности, предострожности, хијерархије, координације и јавности) у поступку припреме, израде и доношења плана обезбеди одрживи развој и заштита животне средине.

Значај поступка стратешке процене је у томе што она:

- афирмише и снажи процес заштите животне средине током израде програма и планова;
- омогућава еколошки здрав и одржив развој;
- идентификује специфичне утицаје и лоцира кумулативне ефекте;
- смањује могућност да се направе озбиљне грешке; и
- помаже у доношењу одлука заснованих на информацијама и процени могућих значајних утицаја у фази када су могућа алтернативна решења и нема ограничења која се јављају у фази процене утицаја већ дефинисаних намена или пројеката.

Као резултат спровеђења поступка стратешке процене, израђује се Извештај о стратешкој процени утицаја као завршни документ, којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, а донекле и основни методолошки приступ дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о заштити животне средине. Специфичност конкретног плана, ниво плана, као и карактеристике постојећег стања животне средине на планском подручју, условили су да садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја у одређеној мери буде модификован и прилагођен основним карактеристикама плана.

У складу са чл. 12. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој процени обавезно садржи:

- полазне основе стратешке процене;
- опште и посебне циљеве стратешке процене и избор индикатора;
- процену могућих утицаја са описом мера предвиђених за смањење негативних утицаја на животну средину;
- смернице за израду стратешких процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима, и процене утицаја на животну средину;

- програм праћења стања животне средине током спровођења плана или програма (мониторинг);
- приказ коришћене методологије и тешкоће у изради стратешке процене утицаја;
- приказ начина одлучивања, са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања животне средине укључена у план или програм,
- закључке до којих се дошло током израде извештаја о стратешкој процени представљене на начин разумљив јавности; и
- друге податке од значаја за стратешку процену утицаја.

Општи методолошки принцип базиран на примени наведених закона, подразумева континуирани поступак усаглашавања процеса израде планског документа са процесом поступка стратешке процене кроз унапред утврђени редослед фаза или корака, а који се односе на: анализу стања свих релевантних фактора - чинилаца животне средине, идентификацију постојећих извора загађења, као и процену потенцијално могућих негативних утицаја, предлога најповољнијег решења са аспекта заштите животне средине, предлога мера за спречавање и ублажавање током свих фаза израде планског документа, као и предлог мониторинга током спровођења планског документа и експлоатације објекта.

На основу дефинисаних посебних циљева стратешке процене, а као резултат уважавања и прилагођавања специфичним карактеристикама датог планског документа, утврђена је методологија рада која је примењена у изради и ове стратешке процене и спроведна је у неколико оперативних фаза:

- прво су утврђене полазне основе стратешке процене које обухватају: дефинисање предмета као и просторног обухвата студије, циљева и метода рада, правног, планског и документационог основа;
- затим је анализирано постојеће стање и стање квалитета чиниоца животне средине анализираних кроз природне услове, вредновање квалитета ваздуха, земљишта и подземних вода, угрожености буком на основу расположивих података добијених од релевантних институција, расположивих анализа и студија;
- потом је извршена процена могућег утицаја на животну средину на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања, података објављених у литератури, другим студијама и искустава других земаља и процена угрожености повредивих ресурса у околини планираних садржаја и процене еколошког ризика; и
- након тога су предложене мере за спречавање и ограничавање штетних утицаја у току спровођења и реализације плана, мере за унапређење стања животне средине, мера за праћење стања животне средине које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака.

Х - ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Како не постоји јединствена методологија за израду стратешке процене утицаја, био је посебан посебан напор да би се:

- ✓ извршила анализа, процена и евалуација планских решења у контексту заштите животне средине и реализације циљева одрживог развоја и
- ✓ применио модел адекватан за стратешки документ о заштити животне средине.

У току израде Стратешке процене, поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава, обрађивач се сусрео и са проблемом веома скромног информационог система о животној средини, као и са непостојањем Програма праћења стања параметара животне средине, на основу система показатеља - индикатора за оцену и праћење стања животне средине на простору у обухвату Плана.

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу Правилника. Такође, проблем је био и у раздвајању питања која су у домену (детаљне)

процене утицаја на животну средину од стратешке процене утицаја. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у претерану квантификацију, да је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, да је нагласак, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

XI - ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Предметним Планом детаљне регулације испоштоване су све одредбе планске документације вишег хијерархијског нивоа, као и услови надлежних органа и институција, односно ималаца јавних овлашћења.

Задатак Обрађивача ПДР-а је био да се:

- ✓ обезбеде стандарди грађења и комуналног опремања у складу са принципима заштите животне средине, уз адекватну земљишну политику;
- ✓ рационално користе природни ресурси;
- ✓ одрживо управља отпадним материјама;
- ✓ примене адекватних мера заштите природних ресурса посебно воде и земљишта од загађења током реализације и функционисања планираних садржаја;
- ✓ поштују све предвиђене мере заштите од акцидената.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно, довођење у границе дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине, Планом предвиђене активности, као и услове надлежних институција и организација.

У варијанти да се ПДР не донесе, и да се одржи постојеће стање, могу се очекивати само негативни ефекти услед непостојања довољних капацитета за сахрањивање (даље загађивање земљишта, површинских и подземних вода) у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

У варијанти да се ПДР имплементира могу се очекивати позитивни ефекти и заштита природних ресурса услед адекватног коришћења простора и сахрањивања и унапређење стања животне средине.

На основу анализе могућих утицаја и вредновања очекиваних промена и ефеката у простору у контексту одрживог коришћења природних ресурса, закључак овог Извештаја је да имплементација планских решења представља трајну последицу у смислу узурпирања земљишта као тешко обновљивог природног ресурса, уз губитак његове примарне функције изградњом физичких структура, односно извођењем радова током изградње и функционисања планираних садржаја.

Нужна је обавезна примена мера заштите животне средине, дефинисаних Планом, овим Извештајем, као и законском регулативом и техничким нормативима, који се односе како на изградњу и опремање простора инфраструктуром, тако и на обавезе и надлежности спровођења контроле и надзора над применом мера и мониторинга животне средине.

Предметни Извештај о стратешкој процени утицаја не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих техничко-технолошких решења. Такви ефекти се морају разрађивати са већим нивоом детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, у оквиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину.

XII - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

XIII - ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

- Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације за проширење гробља у Параћину на животну средину

XIV - ДОКУМЕНТАЦИЈА

- Решење о приступању изради Стратешке процене утицаја (саставни је део Одлуке о изради Плана)
- Сви услови надлежних институција наведени у тачки I.1.
- Записник са 28. седнице Комисије за планове одржане 12. 08. 2024. године
- Извештај о обављеном раном јавном увиду у Елаборат за рани јавни увид Плана генералне регулације за проширење гробља у Параћину, број 001952097 2024 06446 032 350 136 од 12. 08. 2024. године
- Извештај о обављеном јавном увиду у Нацрт Плана генералне регулације за проширење гробља у Параћину са затворене седнице од 06.08.2026. године
- Записник са 12. седнице Комисије за планове одржане 06.08.2026. године